

WESTNIK

Letnik XXVII.

Celovec, petek, 29. september 1972

Štev. 39 (1576)

Peščica dvojezičnih napisov razburja duhove na Koroškem

Ob takšni miselnosti

bo pot
do združene
Evrope
še zelo dolga

Dokaz zrelosti, kot ga te dni doživljamo na Koroškem, je gotovo vse prej kot razveseljiv. Reakcija na prve dvojezične krajevne napise kaže, da smo v naši deželi še zelo daleč od tega, da bi v miselnosti in v vsakdanji praksi zavladal duh resnične strpnosti, iskrene pripravljenosti za medsebojno spoštovanje in tvorne volje do mirnega sožitja. Današnja stvarnost na Koroškem je v očitnem nasprotju z načeli tolerance, demokratičnosti in široke odprtosti v svet — ob takšni stvarnosti in miselnosti pa bo pot do združene Evrope še zelo dolga.

Kakor smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista, so prejšnji teden v nekaterih občinah oz. vaseh na južnem Koroškem namestili prve dvojezične krajevne napise. To so napisi in kažipoti na deželni in državni cestah, ki jih postavlja cestna uprava, medtem ko vaških napisov, za katere so pristojne občine, doslej še niso namestili.

Čeprav je bilo vsega skupaj postavljenih le nekaj deset dvojezičnih napisnih tabel, je v določenih krogih v deželi završelo, kakor da bi bila domovina spet v nevarnosti. Večinoma v okrilju noči, deloma pa kar ob belem dnevu so se neznan in tudi znani storilci „junško“ spravili nad napise. Njihova protizakonita, vendar za določene ljudi očitno „domovini dopadljiva in zaslužna“ aktivnost je segala od mazanja, odstranjevanja in razstreljevanja tabel vse tja do anonimnih groženj z bombnimi atentati na deželno vlado in slovensko gospodinjstvo šolo. Varnostne oblasti so odredile poostre ukrepe in so nekaj storilcev tudi zadržali „pri delu“ (vendar še ni znano, če in kako bodo klicani na odgovornost). Kljub vsemu pa se lov na dvojezične napise nadaljuje in delavci cestne uprave komaj utegnejo podnevi očistiti ter nadomestiti toliko tabel, kolikor jih naslednjo noč ponočni aktivisti spet premežejo ali odnesejo.

Kako dolgo se bo ta žalostna in za koroške razmere značilna igra še nadaljevala, ne ve nihče. Pa to ni niti ni odločilno. Mnogo bolj važno je vprašanje, kdaj bo končno prišlo do miselnega preporoda, kdaj bo tudi na Koroškem zavlada nova, sodobna miselnost! Taka miselnost namreč, ob kateri se nihče več ne bo zgražal, če bodo na jezikovno mešanem ozemlju napisi v obeh

jezikih, če bosta oba naroda živela in se razvijala v resnični enakopravnosti, kakor jo zagotavljajo jasna in nedvoumna določila ustave in mednarodnih pogodb.

Ravno v teh dneh pa dogodki okoli dvojezičnih napisov spet dovolj prepričljivo kažejo, da smo na Koroškem še zelo daleč od take miselnosti. To ne velja samo za neposredno aktivnost mazačev, marveč prav tako ali še bolj tudi za najrazličnejše „spremljevalne okoliščine“.

■ Če se spomnimo, kako je pretežni del koroškega nemškega tiska in sploh koroške javnosti ogorčeno reagiral, kadar je bilo v zadnjih letih z dodajanjem slovenskih krajevnih imen opozorjeno na neizpolnjene obveznosti Avstrije glede dvojezičnih topografskih napisov, potem moremo ob sedanjem zadržanju istega tiska in iste jav-

nosti ugotoviti le eno: na Koroškem vlada dvojna morala. Zdaj namreč ni več govora o „ekstremistih“, sedanje obsojanje nezakonite dejavnosti je zelo plehko, v kolikor med vrsticami sploh ni zaslediti znake razumevanja in celo odobravanja.

■ Oglašajo se razni avtorji pisem bralcev, ki svojo nacionalistično ožino skušajo prikriti za „argumenti“, da Slovenci brez izjeme dobro poznajo nemška imena krajev in zato dvojezični napisi sploh niso potrebni. Če take čudne „demokrate“ potem kdo opozori na njihovo dvoličnost, ko se glede Južne Tirolske poslužujejo povsem drugačnih meril, pa užaljeno zakričijo, da med koroškimi Slovenci in južnimi Tirolci vendar ne more biti primerjave. Pri tem očitno pozabljajo, da je tako razlikovanje med eno („manjvredno“) in drugo („večvredno“) manjšino že samo po sebi nedemokratično, da to ni nič drugega kot izraz prepotence ljudi, ki še vedno mislijo v kategorijah herrenvolkove vzvišenosti nad drugimi narodi.

■ To velja tudi za vse tiste „znanstvenike“, ki zdaj pri iskanju „krajevno običajnih“ imen slovensko jezikoslovje posiljujejo s „političnimi rešitvami“, da bi v smislu vindišarske teorije celo s topograf-

skimi označbami „dokumentirali“, kako se koroški Slovenci „razlikujejo“ od ostalih Slovencev. Pri tem se niti ni čuditi, da tako početje rodi spakedranke, ki so za Slovence naravnost žaljive, za avtorje same pa spričevalo njihove popolne strokovne nesposobnosti. Zato je tistim, ki take budalosti skušajo znanstveno zagovarjati in utemeljevati, možen samo naslednji nasvet: čimprej naj vrnejo šolnino in postanejo (v kolikor niso že zdaj) aktivisti Heimatdiensta, kajti resni znanosti so le v sramoto.

■ Zlasti pa je ob sedanjih dogodkih značilno zadržanje znanih protislovenskih organizacij, ki po zaslugi samovoljnega prisvajanja monopola v vprašanih tako imenovane domovinske zvestobe že vsa desetletja zavzemajo položaj neke „države v državi“. V kolikor se ne morejo ali upajo javno priznati k protizakonitim napadom na uradne dvojezične napise, za to aktivnost iščejo vsaj opravičilo, češ, da gre za razumljivo reakcijo na „diklat“ in za upravičen odpor proti „slovenskim naklepom“. Posamezniki iz teh vrst pa se poizkušajo celo v vlogi prijateljev Slovencev, vendar s tem ne morejo prikriti dejstva, da je kakršnakoli protislovenska akcija nekaj in danes predvsem sad semena, ki so ga pred desetletji posejali prav ti krogi in mu pridno prilivali skozi vsa leta — le prečestokrat z dovoljenjem in celo ob podpori uradne Koroške.

Resnici na ljubo je treba priznati, da vsaj uradna Koroška zdaj že nekaj časa skuša uveljaviti novo, bolj demokratično politiko, ki stremi za strpnim in mirnim sožitjem. Da ji to še ni uspelo v večji meri, doživljamo ravno v teh dneh, ko se maščuje vse tisto, kar je bilo zagrešeno ali zamujeno v preteklosti; ko se kaže, kako žibko je šele zakoreninjena nova miselnost in kako globoko še vedno segajo korenine stare, nedemokratične koroške mentalitete, ki ne prenese niti peščice dvojezičnih napisov.

Prav to pa bi moralo biti dovolj resno opozorilo merodajnim činitelem, da ne bi ponavljali napak iz preteklosti. Zlasti ne bi smeli še naprej ostati slepi in gluhi za dejavnost tistih sil, ki pod krinko dozdevne obrambe domovine sistematično zastopljajo ozračje, v katerem je potem silno težko najti sprejemljive rešitve odprtih manjšinskih vprašanj. Dolžnost budnosti in potrebne odločnosti v tej smeri ne izvira samo iz jasnih določil člena 7 državne pogodbe, ampak predvsem tudi iz spoznanja, da ugled Avstrije v svetu zavisi v prvi vrsti od tega, kako bo spoštovala in izpolnjevala obveznosti, ki jih ji nalaga mednarodna pogodba.

Poziv vlade koroškemu prebivalstvu

V zvezi z napadi na dvojezične napise je koroška deželna vlada na svoji zadnji seji v torek na predlog deželnega glavarja Sime soglasno sklenila poziv koroškemu prebivalstvu.

V interesu pravne državnosti in spoštovanja zakonov ter v interesu mirnega razvoja v deželi, kjer mora biti prostora za vse deželane, vlada poziva koroško prebivalstvo, naj se distancira od akcij proti dvojezičnim topografskim napisom in od duha nestrpnosti, ki se odraža v teh akcijah, na katere naj odgovori s preudarnostjo in odgovornostjo ter nadaljuje pot vsestranskega sodelovanja.

Graški jesenski velesejem

od 30. 9. do 8. 10. 1972
Nad 2100 razstavljalcev iz 37 držav

Posebne razstave:

- Lovsko orožje
- Avtomatske merilne naprave za avtoservise
- Idealna hotelska kuhinja

Konzumne zadruge so pomemben faktor

Avstrija je dežela, kjer je združna misel globoko zakoreninjena. Pri 7,5 milijona prebivalcev imamo 4883 zadrug, ki združujejo 2,7 milijona članov. Te zadruge so razdeljene na tri skupine. Najmočnejša med njimi je skupina kmetijskega združništva. Le-ta šteje 1,6 milijona članov, pri čemer je vendar posamezni kmet istočasno član več vrst kmetijskih zadrug, navadno kmetijsko-kreditne zadruge, kmetijsko-blagovne zadruge in mlekarske zadruge. Druga skupina je obrtno združništvo, ki združuje nekaj nad pol milijona članov. Tretjo skupino pa predstavljajo konzumne zadruge, ki štejejo pičlo pol milijona članov.

V vsaki teh skupin tudi v industrijsko-konzumni družbi članstvo narašča. To je dokaz, da tudi v našem času spoznanje, da je združna samopomoč in kooperacija edino sredstvo malih in gospodarsko šibkih proti koncentraciji, ki jo na vseh področjih družbenega življenja forsira privatni kapital. Kakor so se v fevdalni družbi 19. stoletja delovni ljudje branili izkoriščanja in izžemanja po poti združne samopomoči, tako se po isti poti branijo tudi v industrijski družbi. Načela so ostala ista, le oblike obrambe so se spremenile. Ta ugotovitev je posebno tehtna sedaj, ko mineva sto let, odkar je bil avstrijskemu parlamentu predložen osnutek združnega zakona, ki je bil sklenjen leta 1873 in ki je v bistvu še vedno v veljavi.

Med glavnimi skupinami združništva v Avstriji je gotovo skupina konzumnega združništva posebno važna. Na eni strani združuje najširše sloje prebivalstva k skupni gospodarsko-socialni akciji, na drugi pa v optimalni meri posega v dogajanja na čedalje bolj kompliciranem trgu. Zadnje trditve najbolj predočuje dejstvo, da so avstrijske konzumne zadruge lani dosegle blagovni promet v vrednosti 6,3 milijarde šilingov in da so ga nasproti 1970 povečale za 17,5 odstotka. Ta promet je bil ustvarjen v 1260 poslovalnicah. Med njimi je bilo 9 veleblagovnic, poznanih pod imenom „FORUM“, 66 blagovnic, katerih prodajni prostor je na enoto večji od 400 kvadratnih metrov, in 76 poslovalnic z več kot 250 kvadratnih metrov prodajnega prostora na enoto. 700 prodajal in poslovalnic je imelo ob koncu minulega leta uvedeno samopostrežbo. Njihov delež na trgovinah s samopostrežbo je znašal deset odstotkov.

Iz teh števil je mogoče povzeti, da se konzumne zadruge času odgovarjajoče razvijajo v smeri koncentracije svoje ponudbe

uveljavljati načela, ki so združena v pojmu „marketing“. Konzumne zadruge so bile v Avstriji prve, ki so upoštevale trnogospodarsko načelo industrijske družbe: opazuj trg in ga proučuj — usmerjaj proizvodnjo in ponudbo na to, kar trg danes zahteva in kar bo jutri zahteval. Temu načelu je konzumno združništvo v Avstriji tudi še danes zvesto.

Medtem so se s podobno koncentracijo in modernizacijo poslovanja pričela baviti tudi podjetja družb privatnega industrijskega in bančnega kapitala, pa tudi trgovska podjetja obrtniškega združništva. Konkurenčni boj med temi skupinami za boljšo ponudbo in za boljši servis se stopnjuje in je čedalje bolj živčen. Nove veleblagovnice pod najrazličnejšimi imeni rastejo po potrošniških centrih kot gobe po dežju. Enako naglo razvijajo svojo posebno ponudbo in svoj servis združenja trgovcev najrazličnejših razvov.

Ob konfrontiranju s tako koncentracijo tudi konzumnim zadrugam ne preostane drugega kot, da na eni strani ustvarjajo svoja podjetja industrije blaga široke potrošnje ali da kooperirajo s takimi podjetji; na drugi strani pa svojo ponudbo blaga še bolj izpopolnijo in jo še bolj koncentrirajo.

Taj zahtevi avstrijsko konzumno združništvo v veliki meri zadošča. Lani je odprlo štiri nadaljnje supermarkete, od katerih ima vsak ob samopostrežbi več kot tisoč kvadratnih metrov prodajnega prostora. Letos bo dograjenih 8 nadaljnjih takih supermarketov, 24 blagovnic z več kot 400 kvadratnimi metri prodajnega prostora na enoto in 17 poslovalnic z več kot 250 kvadratnimi

metri prodajnega prostora na enoto. Ob tej koncentraciji pa bo letos prenehalo poslovati 128 manjših in nedonosnih poslovalnic.

Zgleden primer koncentracije v avstrijskem konzumnem združništvu naletimo v Celovcu. Poleg sedanje trietažne blagovnice gradi „FORUM“ v neposredni bližini nadaljnji supermarket s prodajno površino več kot 10.000 kvadratnih metrov in takorekoč s slehernim servisom, ki ga kupci želijo.

Na poti koncentracije ponudbe blaga konzumne zadruge čedalje bolj upoštevajo potrebo proučevanja sedežev svojih supermarketa in blagovnic. Tudi na tem področju so opravile doslej pionirsko delo v trgovski mreži Avstrije. Že od vsega začetka so v svoji dejavnosti upoštevale zlasti območja, ki so imela pogoje za koncentracijo industrije in turizma in ki so kazala, da utegnejo postati srečališče najrazličnejših slojev prebivalstva. Skladno s temi pogoji niso gradile le svoje supermarkete in blagovnice, marveč so določale tudi obseg njihovih prodajnih prostorov in težišča v paleti ponudbe.

Vsa ta prizadevanja organizirane samopomoči potrošnikov zahtevajo tako visoke investicije kakor vrhuno mero odgovornosti, če gre za njihovo odobritev. Kakšnega obsega so te investicije, spoznamo na primeru dunajske konzumne zadruge, ki pričakuje, da bo na osnovi dosedanjih investicij letos svoj promet povečala za 17,2 odstotka na 2,4 milijarde šilingov. Zaradi tega pa bo letos znova investirala 150 milijonov šilingov, to je tri četrtine zneska, za katerega bo svoj promet povečala.

Avstrijsko konzumno združništvo zavzema v konzumnem združništvu zahodnoevropskih dežel dostojno mesto. Blagovni promet zahodnoevropskega konzumnega združništva je 1970 dosegel vrednost 270 milijard šilingov. Če ta znesek primerjamo z 28 funti, ki jih je 28 pobornikov konzumnega združništva leta 1843 v angleškem mestecu Rochedale vložilo kot deležni kapital v prvo konzumno zadruge na svetu, potem moramo reči: zrno pred 130 leti je pognalo globoke korenine in obrodilo tisočeren sad. Združništvo je danes enako kot takrat edini instrument gospodarsko šibkih in odvisnih slojev prebivalstva. Združna ideja je danes vredna polnega zaupanja, če dejansko korenini v osnovnem združnem načelu pomoči: vsi za enega, eden za vse.

(bl)

Še vedno lakota na svetu

Zelo pogosto je slišati, da živimo v blagostanju. Vendar velja to le za del sveta, le za del človeštva. Kajti tudi v današnjem svetu blaginje je še mnogo ljudi, ki dobesedno gladujejo.

Na to nevarno nesorazmerje med razvitimi in nerazvitimi deželami je opozorila tudi mednarodna organizacija za kmetijstvo in prehrano (FAO), ki v svojem najnovejšem poročilu ugotavlja: Čeprav je lani skupni svetovni pridelek hrane v primerjavi s prejšnjim letom narasel za 3 %, lačne države niso dosegle svojih zastavljenih ciljev, medtem ko so že dolgo si te države ustvarile obilne presežke.

V večini premalo razvitih držav se je kmetijski pridelek lani povečal le za 1 do 2 %, medtem ko so pričakovali porast za 4 %. Zaradi tega niso nastale vidnejše spremembe v številu podhranjenih na svetu, ki jih je

po ocenah strokovnjakov še vedno 300 do 500 milijonov.

V Ameriki in Kanadi se je pridelek hrane povečal za 8 %, to je največje letno povečanje po letu 1958. Seveda Amerika je sploh za beležila svoj največji pridelek hrane v zgodovini. Dobro je napredovala tudi Kitajska, in sicer za 10 %, vendar njen pridelek hrane še ne more pokriti vseh potreb. V Sovjetski zvezi je kmetijstvo stagniralo zaradi slabih vremenskih razmer, prav tako pa so vremenske neprilike vplivale tudi na manjši pridelek v Latinski Ameriki.

V zahodni Evropi se je pridelek hrane povečal za 6 %, na Bližnjem vzhodu za 3 %, na Daljnem vzhodu pa za 1 do 2 %.

Z izvozom kmetijskih pridelkov so bogate države postale še bogatejše za 11 odst., medtem ko so revne države postale siromašnejše za 1 %. Tako se je prepad

med njimi še bolj poglobil. Čeprav je skupni pridelek hrane narasel, pa so narasle tudi cene živilom, in sicer hitreje in bolj kot pri drugem blagu. Največji skok cen so zabeležili v Argentini (42 %), v Braziliji, Čilu in Urugvaju za 24 % itd.

Omenjeno poročilo med drugim ugotavlja, da so glavna ovira za večji napredek kmetijstva v nerazvitih deželah slabe vremenske razmere in pa družbene motnje. Pri tem poročilu posebej omenja indijsko-pakistanski spopad in vojno v Indokini. Zaradi hitrega naraščanja števila prebivalstva v večini držav tega dela sveta pravzaprav že stagnacija v proizvodnji hrane pomeni nazadovanje. Vse države, v katerih je pridelovanje hrane stagniralo, ali celo nazadovalo, pa so bile na nek način zajete v vojno. Torej velja: vojna in smrt očitno peljeta s seboj spremljevalca — lakoto.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Po daljši razpravi, ki je bila deloma precej živahna in tudi ostra, je glavna skupščina OZN sprejela dnevni red svojega letošnjega 27. zasedanja. Posebno ostra je bila razprava o predlogu glavnega tajnika Waldheima, naj bi svetovna organizacija razpravljala tudi o preprečevanju mednarodnega terorizma. Med razpravo so skušali pravilno ločiti med nesporeljivim terorizmom nad nedolžnimi ter upravičnim osvobodilnim bojem podjarmljenih. Končno je bilo na dnevni red sprejeto tudi to vprašanje, o katerem prevladuje mnenje, da bo sploh v središču letošnjega zasedanja svetovne organizacije. Za Waldheimovo točko je glasovalo 66 delegacij, proti jih je bilo 27 (med njimi tudi Kitajska), glasovanja pa se je vzdržalo 33 držav (med njimi Sovjetska zveza).

MOSKVA. — Moskovska „Pravda“ je ostro kritizirala sodelovanje med Izraelom in Južnoafriško republiko. Obema državam je list očital, da ustvarjata „os za boj proti varnosti in miru“. Posebej „Pravda“ piše, da si Izrael in Južnoafriška republika med seboj dobavljata orožje in strelivo, da je njun glavni dobavitelj za vojaški material severnoatlantski pakt in da jima imperialistične sile pomagajo vzdrževati lastno proizvodno orožja.

VATIKAN. — Papež Pavel VI. je pred dnevi obhajal svojo 75-letnico. V zvezi s to obletnico so znova zaživela ugibanja o morebitnem odstopu poveljarja katoliške cerkve, vendar so v Vatikanu vse take vesti dementirali. Do teh ugibanj je prišlo zaradi tega, ker je papež pred časom svetoval kardinalom in drugim visokim cerkvenim dostojanstvenikom, naj bi ob dosegu gotove starosti prepustili svoj položaj mlajšim silam.

BUDIMPEŠTA. — Število nesreč na cestah grozljivo narašča tudi na Madžarskem. Zato je madžarska vlada zdaj pristojnim ministrstvom in upravnim organom ukazala, naj pripravijo nove predpise ter ostreje ukrepajo, da bi bil promet bolj varen.

RIM. — Italijanska prestolnica je letos doživela najbolj mrzlo poletje, kar ga pomni v zadnjih 140 letih. Hkrati pa je bil avgust s 155,6 milimetra najbolj vlažen mesec v zadnjih 95 letih.

PRINCETON. — Približno 75 % črnskih volivcev v Ameriki se je izreklo za demokratskega kandidata Georga McGoverna. 17 % za Nixona, 8 % vprašanih pa se še ni odločilo. To je pokazala anketa, ki jo je izvedel Gallupov inštitut za raziskavo javnega mnenja. Kakšna bo dejanska odločitev, pa bodo seveda pokazale žele predsedniške volitve meseca novembra.

DJAKARTA. — Indonezijske oblasti so sporočile, da je epidemija kolere, ki je puštočila po zahodnem delu otoka Jave, samo ta mesec terjala 440 človeških življenj. V bolnišnice so spravili nekaj več kot 1500 ljudi. Zdravstveni organi trdijo, da je epidemija premagana, ko so v ogrožene predele poslali zdravnika in dodatno zdravniško osebje.

BEOGRAD. — Na povabilo predsednika Tita sta bivala na večdnevni obiski v Jugoslaviji nizozemska kraljica Julijana in njen mož princ Bernard. Med svojim bivanjem v Jugoslaviji sta si visoka gosta ogledala poleg Beograda tudi Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Pulj in Brionce. Ob koncu obiska je bilo objavljeno uradno sporočilo, ki našteva dosedanja srečanja med nizozemsko kraljico in najvišjimi jugoslovanskimi predstavniki. Sporočilo tudi poudarja, da pomeni ta obisk nov prispevek k napredku prijateljstva in sodelovanja med obema državama.

BONN. — Ker dosedanja koalicijska vlada SPD-FDP ni več imela potrebne večine v zahodnonemškem parlamentu, je kancelar Brandt pešnji teden stavil zaupnico in — kakor je bilo pričakovati — pri glasovanju tudi propadel. Po ustavi je to namreč edina možnost, da se parlament predčasno razpusti in se razpiše nove volitve. Zvezni predsednik Heinemann je na podlagi tega razvoja parlament razpustil in nove parlamentarne volitve razpisal za 19. november.

MOSKVA. — Ugledni sovjetski list „Izvestije“ je v posebnem članku ostro obsodil teroristično dejavnost ustašev ter opozoril na njihovo ideološko zvezo s fašizmom in sovraštvo do socialistične Jugoslavije. Prav tako je ustaški terorizem obsodil romunski partijski list „Scinteia“. V članku omenjena sovjetskega lista je zastavljeno tudi vprašanje, zakaj vlade Avstrije, Avstralije, Švedske, Zahodne Nemčije in drugih držav, kamor se je iz Jugoslavije zateklo največ nekdanih Hitlerjevih hlapcev, tem ljudem gledajo skozi prste in dovoljujejo ustaške organizacije, čeprav jih vežejo z Jugoslavijo diplomatski stiki.

Delovno slavlje

jugoslovanske mladine

V Kruševcu je bila zadnje nedeljo slavnostna akademija, s katero so proslavili 30-letnico prvih mladinskih delovnih akcij v Jugoslaviji.

Jubilejne proslave se je udeležilo več sto brigadirjev iz mladinskega naselja Lomnica in Bovan pri Sokobanji, prišli pa so tudi številni častni gostje, med njimi visoki predstavniki politično-družbenega življenja, seveda pa tudi pripadniki raznih nekdanih mladinskih delovnih brigad. Za to proslavo so pripravili poseben recital iz življenja in dela brigadirjev. Besedilo tega recitala so povezali s filmskimi odlomki in fotografijami z mladinske delovne akcije „Morava 72“ ter z odlomki iz Titovega govora o pomenu mladinskih delovnih akcij pri utrjevanju bratstva in enotnosti med jugoslovanskimi narodi ter pri zbliževanju mladine.

V letošnji zvezni mladinski delovni akciji „Morava 72“ je sodelovalo 3655 mladincev iz vse Jugoslavije, ki so pri gradnji jezov prek Rasine pri Celiju in Moravici opravili dela za dobrih 6 milijonov dinarjev. Prihodnje leto pa bo mladinska delovna akcija zajela še več brigadirjev.

in v smeri časa odgovarjajočega servisa v prid gospodinj kot glavnih kupcev v trgovini na drobno. Prav na slednjem področju so konzumne zadruge opravile pionirsko delo. Že leta 1951 so odprle prvo trgovino oz. poslovalnico s samopostrežbo. Pionirske naloge pa so opravljale tudi pozneje, ko so se po mestih Evrope začeli razvijati supermarketi in ko je bilo tudi v osrčju Evrope treba

Minulo nedeljo je bila v farni dvorani v Št. Jakobu proslava stoletnega jubileja domače Posojilnice, ki ni le najstarejša zadruga koroških Slovencev, marveč sploh najstarejša kmetijska kreditna zadruga v Avstriji. Temu častitljivemu jubileju je veljal že občni zbor teden dni prej, o katerem smo poročali v zadnji številki našega lista; povsem v znamenju stoletnice pa je bila prireditev minulo nedeljo.

Proslave so se poleg domačinov z županom Gresslom na čelu udeležili tudi domači zadržniki iz drugih naših krajev ter je predsednik domače Posojilnice Jože Štornik uvodoma posebej pozdravil poslevočnega podpredsednika Zveze slovenskih zadržug v Celovcu dr. Mirta Zwitterja, predstavnike sosednjih posojilnic ter zastopnika šentjakobske Raiffeisnovke.

Na odru, katerega je krasila slika ustanovitelja jubilarne posojilnice dr. Valentina Janežiča, se je od-

vijal pomembnemu dogodku ustrezajoč kulturno-prosvetni spored, ki ga je sproti napovedoval in povezoval dr. Joško Buch. Domači mešani pevski zbor je nastopil pod vodstvom prof. Janeza Kampuša, Franca Kristof in Majda Štikrova sta se predstavila z deklamacijama, kot gost pa je sodeloval moški pevski zbor Slovenskega kulturnega društva „Jepa-Baško Jezero“, ki ga je vodil Šimej Triesnig.

O pomenu stoletnega obstoja in delovanja šentjakobske Posojilnice je zbranemu občinstvu v obeh deželnih jezikih spregovoril tudi župan Janez Gressl (njegova izvajanja objavljamo na posebnem mestu — op. ured.), zgodovino jubilarne kreditne zadruge od njenega nastanka vse do danes pa je obširno orisal poslevočeni podpredsednik ZSZ dr. Mirt Zwitter v svojem slavnostnem govoru, iz katerega v naslednjem objavljamo najvažnejše misli.

Ta ogenj je šel naprej vsa slovenska zemlja je sledila pogumnemu dejanju

Sto let je minilo, ko je bil v Št. Jakobu postavljen prvi temeljni kamen za samopomoč tistega ljudskega sloja, ki je bil v tedanjem času morda najbolj v nevarnosti, da popolnoma propade — kmeta. Sto let ni dolga doba, če pomislimo, da se časi za revnega kmeta niso bistveno spremenili, drugačne so postale le okoliščine. Vendar je sto let spet dolga doba, če pomislimo, kako so pozabljeni moške, ki so tedaj prvi zgrabili — v duhovnem pomenu — za kramp in lopato in prvi zasadili mlado drevesce tukaj v Št. Jakobu.

Tako je uvodoma dejal v slavnostnem govoru poslevočeni podpredsednik ZSZ dr. Mirt Zwitter, ki se je spomnil ustanovitelja šentjakobske posojilnice dr. Valentina Janežiča. O njem je dejal, da kot cesarsko-kraljevi višji vojaški zdravnik ni bil majhen človek, marveč je po svojem družbenem položaju in materialnem stanju spadal k tisti plasti, ki je zadovaljna sama s seboj in s svojo usodo, ne vidi pa stiske, nadlog in trpljenja sočloveka in rojakov. Toda dr. Valentin Janežič je ravnal drugače: ta veliki šentjakobski zdravnik ni zdravil le bolnike, marveč je vzroke za človeško trpljenje iskal mnogo globlje in tako opravil naravnost junaško delo za tedanje dobo, ko protestna gibanja glasnega krika še niso bila tako glasna kot so danes.

Kot vojaški zdravnik je dr. Valentin Janežič služboval na Češkem, kjer je spoznal tamkajšnje ustanove samopomoči naprednih kmetov. Zamisel je prenesel na domača tla

in 5. septembra 1872 je bila v Št. Jakobu ustanovljena prva kmetijska kreditna zadruga. Vendar tega društva tedaj še niso mogli imenovati zadruga, ker je avstrijski parlament šele dobre pol leta pozneje sploh sklenil zakon, ki je dal podlago za takšna združenja. „Tako je šentjakobska Posojilnica nastala še pred avstrijskim združnim zakonom — nastala in ostala je prva kmetijska kreditna zadruga Avstrije. In ni nastala nekje na severu v okrilju sosedov, marveč se je rodila v čeških deželah ter je, podomačena in prilagojena našim potrebam, pristna slovenska in rožanska kmečka ustanova.“

Govornik je kot razveseljivo dejstvo omenil, da spored jubilejne prireditve napoveduje mlad domač zdravnik (dr. Joško Buch — op. ured.), kar naj bi bil nekak simbol, kaj je inteligenca dolžna svo-

jemu ljudstvu. „Koliko imamo intelektualcev in izobražencev, koliko učiteljev in ljudi, ki so jih kmečki starši rodili in poslali v svet, da bi svojemu ljudstvu pomagali? In kako malo jih je, ki bi poleg svojega poklica, preko tega, kar se da neposredno vnovčiti v denar in plačo, bili pripravljeni svojemu ljudstvu vrati? Zato se mi zdi veliko dejanje nekdanjega vojaškega zdravnika dr. Valentina Janežiča iz Leš pri Št. Jakobu — in to naj bi bilo veliko dejanje našega mladega naraščaja, nove generacije intelektualcev, da bi kazali svojemu ljudstvu nova pota — gotovo ne v uniformi, ki jo je nosil on v tedanjem času in gotovo tudi ne v miselni uniformi tedanjih razmer, marveč v obnovljeni moderni obliki, v takšni, pod katero bi se tudi danes podpisalo na stotine ljudi kakor tedaj v Št. Jakobu.“

Vedno znova so morali začeti

Kot dokaz, kako so domačini v Št. Jakobu tedaj zaupali in sledili svojemu šolanemu rojaku, je dr. Zwitter omenil, da je med vsemi podpisniki ustanovne listine bilo le 13 takih, ki so že znali svoja imena napisati s trdimi in zelo oglatimi črkami, medtem ko so vsi ostali v polnem zaupanju temu možu in njegovim sodelavcem podpisali le v obliki preprostih in prav tako skrivljenih treh križcev, pač pa so prinesli vse svoje prihranke, kajti ne iz

viškov, kakor ostanejo danes delovnemu človeku, marveč od trdih od ust pritrjenih denarjev je nastal prvi zaklad šentjakobske hranilnice.

„Velike zasluge šentjakobske posojilnice pa niso ostale omejene na Št. Jakob in na tistih nešteto kmečkih, delavskih in obrtniških podjetij, ki so s pomočjo te ustanove nastala ali obstala. Ne, ta ogenj je šel naprej, vsa slovenska zemlja tu in onstran Karavank je sledila temu pogumnemu dejanju, povsod so na-

stale ustanove kmečke samopomoči, ki so delovale po načelu „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal“. Tako so uspeli brez državnih podpor; niti niso kdaj klicali državo na pomoč, ker so hoteli sami sebi pomagati, ker so hoteli sami svoje upravljati.“

Šentjakobska posojilnica pa je doživljala tudi hude čase. Že kmalu po uspešnem začetku je iz zavisti nastala konkurenčna ustanova; po znanih dogodkih v letih 1919-20 so mnoge naše zadruge zgubile vse svoje premoženje in potem nihče ni vprašal, kdo je vzel in kdo bo vrnil. Na novo so morali začeti, na novo ustvarjati. Še trše pa je bilo — tudi za Št. Jakob — v drugi svetovni vojni.

„Že jeseni leta 1940 so pripravili spisek, mu dali celo številko in počakali potem na razvoj dogodkov. Čim pa so počile prve puške na Karavankah in je motorizirani Atila pregazil še zadnjo državo na Balkanu, so planili po teh ubogih ustanovah, jemali od blagajniških ključev in tedanjih pšenigov pa do zadnje knjige in zapisnika vse brez

podpisa, brez potrdila, da bi potem lahko zgrabili upravljavce in rekli: Nič niste imeli računov, zato v zapor z vami! In nešteto naših moških je zaradi tega svojega pričanja, zaradi požrtvovalnosti za sosedo, zaradi velike pravičnosti, ko niso razlikovali, kdo je malo bolj in kdo malo manj slovensko govoreč, marveč so pomagali po potrebi in uvidevanju, romalo v koncentracijska ter izseljeniška taborišča in zapore, od koder mnogih ni bilo več nazaj.“

Kljub temu pa so bile naše zadruge po vojni spet obnovljene, tako tudi šentjakobska Posojilnica, in sicer 14. julija 1946. Vendar je trajalo vse do 7. septembra 1948, preden je bilo vprašanje premoženja tudi pravno urejeno, kajti tisti, ki so imeli od nacistov uropano premoženje slovenske posojilnice v svojih rokah, so tokrat strašno previdno upoštevali vse zakrivljene paragrafe, da ne bi prezgodaj dali premoženje nazaj. Tako je šentjakobska posojilnica, oropana, zapo-

(Dalje na 5. strani)

UKANA

DRUGA KNJIGA

Utrujene, lačne in do kože premočene borce je zajela nevarna otopenost. Streljali so samo nekateri, večina pa jih je pred svinčeno točo iz nemškega avtomatskega orožja pritiskala glave k tlom in čakala. V tem položaju bi Nemci lahko s nenadnim udarom presekali obrambo na dvoje. Po grebenu so že brzela nemška povelja: „Pripravite se za naskok.“ Hkrati je še rohnenje orožja hromilo voljo do obrambe.

Lazar je skakal od skupine do skupine, grabil za nahrbtnike in rjul:

„Kje ste, komandirji? Streljajte, fantje! Mečite bombe! ... Komandirji, pripravite čete za juriš! Divizija bo pa la vrgla teh nekaj švabov z grebena ...“

Ko so vodniki in komandirji videli komandanta divizije v prvi bojni vrsti, kako rjove in strelja po napadalcih, so si počasi opomogli in se znebili strahu. Tudi Karel, načelnik štane in drugi štabovci so rjovali in urejali bojne vrste.

Strojnice so močnejše zabobnele v odgovor. Po Nemcih, ki so se od drevesa do drevesa prebijali proti sredini obrambe, so se usule bombe.

Komandant Dren in Orlov sta že dvignila svoje in se začela približevati nemškim položajem.

Nemci, ki so bili s presenečenjem pridobili nekaj prednosti, so začutili pritisk treh bataljonov, ki so se prilepili na njihove položaje po vsem grebenu in že zalomili boke.

Z Borutovo četo je pritiskal Dren. Zvečer se je bil zalvoljo Gorazda sporekel z Orlovom, popoldne pa mu je očital Gaber, da ga hoče zalvoljo osebnega maščevanja spraviti s sveta, da ga v četi pošiljajo vedno naprej in da se boji krogle od spredaj in od zadaj ... Brigadni ljudje so mu očitali, da je z Bohinjci preveč domač in da mu zato uhajajo iz enote, ker se ga ne boje. Samo tega mu še niso javno očitali, da je pogubil bataljon na Pokljuki, čeprav je Orlov kar naprej namigoval ...

Dren je slonel ob debeli smreki in nažigal po Nemcih, ki jih je zaradi močeradastih uniform komaj razločil od sivo rjavih tal gozda. Po kurirju, ki je upehan pritekel do njega, je prišlo povelje, naj bataljon z naskokom v bok zasede vzpetino nad nemškimi položaji.

Dren je dvignil puško in kriknil:

„Bataljon, naprej, juriš!“

Dvignil je Borutovo četo, da se je jadrno pognala z vpitjem „hura“ v pobočje. Slavc je s šarcem kosil kar stoje, Primož, Vojko in Pajk so se prebijali od drevesa k drevesu, nekateri pa so tekli kar na slepo ter padali ranjeni in ubili.

Prodrli so v bližino domača ročnih granat. Od vseh strani so sikali izstrelki, lubje je frčalo z dreves. Zagledali so iznakaženo truplo obveščevalca in obstali kakor pred minkim poljem. Starejši možak, ki so ga mobilizirali pred mesecem v Bohinju, je padel za debelim drevesom na kolena in se pokrižal, ustnice so se mu pregibale v molitvi.

Dren jih je spet dvignil, toda izza debelega drevesa je zaregljala strojnica in jih ustavila. Vojko je zaman iskal glavo strelca, videl je samo cev in slepeče ognjene curke, ki so švigali v skale in debla.

„Dren, ne gre naprej!“ je vpil Borut in si brisal lice, kjer ga je oplazila krogla.

Dren pa je bil trmast Bohinjec, ki v takih trenutkih

ni poznal besede „ne gre“, temveč le „moramo“. Preklinjanje in vzdihni ranjencev so ga še podžigali. Ne, ne bodo gozbdali, da je Dren odpovedal! Tudi Orlov ne bo — ta bi rad s tretjo četo prišel še pred njim na greben!

Drenovo zavest je preplaval bes, ob pogledu na zmrcvarjeno truplo se ga je polastila maščevalna krvoželjnost.

„Bataljon, pripravi se na juriš! Borut, Vojko, Primož, Pajk, Keča, Jelen! Udarimo z bombami!“

Vsi, ki jih je poklical, so se mu odzvali. To mu je vtilo novih moči — premagal je strah, ki ga je bil držal v zavetju drevesa, od katerega so se klale iveri.

Potem je zavpil na vse grlo:

„Bataljon, juriš!“

Prvi se je pognal v strmino. Videl je, da so se za njim dvignili vsi. Kriki „hura“ so ga nesli naprej proti robu, kjer se je bela sivina neba stikala s temnim, ostrim lokom zemlje. Nekaj Nemcev je že skočilo izza smrek in se umikalo pred nalemom.

In ko se mu je zdelo, da je nedosegljivi rob že čisto blizu, je zagledal tik pred seboj žrelo strojnice, ki je bruhtila vanj snop izstrelkov. Korak mu je zastal, obzorje neba med drevjem je potemnelo in se mu začelo umikati v nekončnost ... V prsih ga je zapeklo, iz ust mu je pod lobanjsko dno zaorala bolečina, kot bi ga prebodel bajonet. Čutil je, da visi v praznem prostoru, da pada v sivo rjavo gozdno temo, po kateri divjajo rumeno vijoličasti plameni med jedkim, razkrajajočim dimom. Nohte je zaril v drevesno skorjo, da bi se obdržal na nogah, pa se je zamajal in zdrsnil v mah.

Prvi je bil pri njem Jelen. Potegnil ga je v zavetje skale, ki jih je krila pred krogli.

„Dren, Dren ... Kdaj bova šla na Pokljuko? Dren ...“

„Bataljon ...“ je komaj zaznavno premaknil ustnice Dren.

60-LETNICA PEVSKEGA ZBORA SPD »DANICA« V ŠT. VIDU V PODJUNI

Pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva »Danica« v Št. Vidu v Podjuni je minulo nedeljo praznoval 60-letnico obstoja. K slavnostnemu razpoloženju je doprineslo tudi izredno lepo jesensko vreme in tako se je na vrtu gostilne pri Voglu zbralo številno ljubiteljev slovenske pesmi od blizu in daleč. Med njimi so bili tudi mnogi častni gostje, katere je v imenu društva in jubilejnega zbora pozdravil Stanko Wakounig. To so bili deželni poslanec Josef Lubas, ki je bil tudi častni pokrovitelj proslave, deželni poslanec Hanzej Ogris, zastopnik Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije prof. Radovan Gobec, vodja manjšinskega oddelka pri deželnem šolskem svetu okrajni nadzornik Rudi Vouk in strokovni nadzornik dr. Valentin Inzko, predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dvorni svetnik dr. Joško Tischler, predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzej Weiss, predsednik Krščanske kulturne zveze Lovro Kaselj ter ustanovitelj zbora Andrej Mičej.

S slavnostnim sporedom je pričel jubilejni zbor SPD »Danica«, ki je pod vodstvom marljivega zborovodje Hanzeja Kežarja zapel pozdravno pesem. Potem je spregovoril častni pokrovitelj proslave deželni poslanec Josef Lubas, ki je zboru izrekel svoje čestitke (njegov govor objavlja mo na posebnem mestu — op. ured.). Čestitke je zboru izrekel tudi predsednik Krščanske kulturne zveze Lovro Kaselj, ki je predvsem orisal delo ustanovitelja zbora Andreja Mičēja ter naglasil njegov veliki doprinos k zborovskemu petju v Št. Vidu v Podjuni. Predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzej Weiss se je potem, ko je zboru čestital k uglednemu jubileju, dotaknil aktualnih problemov naše narodnostne skupnosti ter glavne misli iz njegovega govora objavljamo posebej. V imenu republiškega sveta Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije je šentvidskim pevcem čestital prof. Radovan Gobec in ob tej priložnosti dejal, kako plemenito nalogo opravljajo pevci jubilejnega zbora, ko gojijo slovensko pesem na Koroškem pod veliko bolj težavnimi pogoji kot zbori v matični državi. Zato je tembolj razveseljujo, da zbor kljub vsem težavam dosega isto, čestokrat pa celo boljše raven kot marsikateri kvalitetni zbor v Sloveniji. Prof. Gobec je zaslužnim pevkam in pevcem za dolgoletno delovanje na pevskega področju izročil odlikovanja ZKPOS — Gallusove značke, zborovodji Hanzeju Kežarju in ustanovitelju zbora Mičēju pa še posebno darilo v znak hvaležnosti. Šentvidskemu zboru pa je prišel čestitat tudi pevski zbor iz Zreč na Štajerskem, s katerim vzdržujejo šentvidski pevci prijateljske vezi.

Spregovoril je tudi ustanovitelj zbora Andrej Mičej, ki je povedal, kako je pričel zbirati okoli sebe prve pevce, s kakšnimi težavami se je srečaval in kako je komaj zastavljeno

ki je v zadnjih 25 letih z njim nastopal na številnih koncertih doma in v tujini; v zadnjih letih pa je zbor izvedel veliko število koncertov tudi za tuje letoviščarje. Skratka — zbor spada danes med najboljše slovenske zборе na Koroškem.

V drugem delu je bila proslava posvečena srečanju podjunskega pevskega zbora, sodelovala pa je tudi folklorna skupina SPD »Zarja« iz Železne Kaple. V revijalnem delu so nastopili zbori iz Zreč v Sloveniji, iz Globasnice in Žitare vasi, z Obirskega ter iz Železne Kaple in Pliberka. Ob zaključku pa je jubilejni zbor pod vodstvom Hanzeja Kežarja nastopil še kot pevski zbor »France Pasterk-Lenart«, katerega sestavljata zbor iz Št. Vida in Železne Kaple. Ob tej priložnosti sta zborovodja Hanzej Kežar in ustanovitelj zbora Andrej Mičej prejela od pevcev in predsednika SPZ posebna darila.

Proslava 60-letnice pevskega zbora SPD »Danica« je potekala v znamenju slovenske pesmi in je samo želela, da bi šentvidski zbor lahko obhajal še nadaljnje ugledne jubileje. Ob koncu naj bo izrečena zahvala vsem, ki so prispevali svoj delež k uspešnemu poteku proslave, tako tudi Micki Hribernikovi, ki je napravila optično zelo učinkovito dekoracijo, kot vsem sodelujočim zborom, ki so s svojimi nastopi izkazali spoštovanje jubilejnemu zboru. Ne nazadnje pa gre zahvala tudi ansamblu »Veseli trgovci«, ki je po prireditvi s svojimi narodnimi vižami poskrbel za ples in zabavo v prostorih gostilne pri Voglu.

Pevski zbor-jubilant pod vodstvom svojega marljivega zborovodje Hanzeja Kežarja

PREDSEDNIK SPZ V ŠT. VIDU:

NA ZUNAJ MORA BITI VIDNO

da tukaj avtohtono živimo Slovenci

Predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzej Weiss je na proslavi 60-letnice pevskega zbora SPD »Danica« najprej čestital k uglednemu jubileju, posebno pevcem, ustanovitelju zbora Andreju Mičēju ter sedanjemu zborovodji Hanzeju Kežarju, potem pa spregovoril tudi

o perečih narodno-političnih vprašanjih in med drugim dejal:

Zgodovina slovenske prosvete na Koroškem je — tako lahko trdimo — hkrati zgodovina slovenske narodno-politične borbe na Koroškem. Že ljudski tabori pred sto leti niso bili le edinstvene politične manifestacije, marveč hkrati tudi kulturni praznik našega ljudstva. Tako je vsaka obletnica našega kulturnega ustvarjanja tudi obletnica našega prizadevanja za obstoj in razvoj našega ljudstva.

»Morda bo kdo rekel, da ni tako in da to zlasti ne drži za pevske prireditve. Toda, ali niso prav naše pevske prireditve vedno budile tudi narodno zavest našega človeka, ali ni prav slovenska pesem budilka te zavesti?

V zadnjem času ponovno doživljamo prikriti ali tudi odkrito gonjo proti našim pravicam, ki smo si jih koroški Slovenci priborili s svojo borbo in s svojim trpljenjem v času nacizma. Tudi vaše društvo je dalo življenjske žrtve v borbi za naše pravice.

Ali naj so bile te žrtve zastojni? Ali naj danes klonemo, ker se nekateri nočejo sprijazniti z dejstvom, da koroški Slovenci kljub več kot stoletnemu pritisku in kljub kratenju naših pravic še živimo in s kulturo»

(Dalje na 5. strani)

DEŽELNI POSLANEC JOSEF LUBAS:

Resno si prizadevamo za mirno sožitje obeh narodov v deželi

Na proslavi 60-letnice pevskega zbora SPD »Danica« je spregovoril tudi častni pokrovitelj deželni poslanec Josef Lubas, ki je dejal:

Als man mich ersuchte, über die Jubiläumsveranstaltung „60 Jahre Chor des Slowenischen Kulturvereines DANICA“ den Ehrenschutz zu übernehmen, habe ich es aus zwei Gründen getan.

Erstens will ich damit kundtun, daß unsere Bemühungen um ein friedliches Miteinander der beiden in Kärnten lebenden Volksgruppen ernst gemeint sind und nicht, wie allzuoft und gerne berichtet, nur parteipolitischen Überlegungen dienen. Zweitens soll es eine Abstattung des Dankes an DANICA sein, für die gesanglichen Auftritte gemeinsam mit dem Chor ZARJA im Gemeindebereich Eisenkappel-Vellach.

Im menschlichen Leben bedeuten 60 Jahre das dritte Drittel des Daseins, geschichtlich gemessen sind 60 Jahre eine kurze Zeitspanne — im Vereinsleben aber sind 60 Jahre eine immerwährende Erneuerung der Sänger und damit auch des Geistes, der solch einem Kulturkörper innewohnt.

Der Chor des slowenischen Kulturvereines DANICA hat seine Tiefen und Höhen erlebt: einerseits geprägt durch den Ablauf der politischen Wirren innerhalb der 60 Jahre und im besonderen in seiner Aufgabenstellung,

das slowenische Volksgut, das slowenische Volkslied zu vertreten.

Ein solches Jubiläum ist dazu angetan, um festzustellen, daß die Vorgänge in solchen Zeiträumen nicht vergessen werden, sondern daraus für die Zukunft Lehren gezogen werden müssen, um eine Wiederholung zu vermeiden.

Wir haben ein hohes Maß an Freiheit erreicht, es ist dies der Erfolg der politischen Reife und der Verständigungspolitik im Lande. Wir sollen diesen Weg im Interesse unserer Bürger weitergehen. Achten wir aber gemeinsam darauf, daß eine solche Politik, eine Politik der Freiheit und des Friedens, nicht überfordert wird.

Die Sänger und Sängerinnen des jubelierenden Chores haben durch ihr Auftreten unter Beweis gestellt, daß sie bereit sind und den Mut haben, das slowenische Volksgut, das slowenische Volkslied zu vertreten, nicht nur im Bereich des eigenen Lebensraumes, sondern weit über die Grenzen des Bezirkes und Landes hinaus. Dafür gebührt dem Chor unser aller Dank und ich meine, auch unsere Unterstützung.

Für den weiteren Bestand aber wünsche ich viel Erfolg und der Veranstaltung einen guten Verlauf.

Ob koncu je deželni poslanec Lubas glavne misli iz svojega govora povedal tudi v slovenščini in zboru še enkrat želel mnogo uspehov pri nadaljnjem delovanju.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — T

»Sam bom poiskal izdajalca, Dren,« je zajecjal Jelen. »Dren! ... Dren! Me slišiš?«

Drenu pa so oči steklenele in sredi bojnega vrveža strmele v vršičke smrek, ki so segale do oboda daljnega črnega neba. Kakor mehak sneg so se usipale nanj vejice in iveri izpod rojev krogel.

Glava je omahnila, skozi usta se je ulila kri in se razlila po Jelenovih rokah.

Naskok se je razblinil, bataljon je bil odbit. Nemci so jih potisnili na izhodiščni položaj v korito. Kot v sanjah so poslušali napad sosednjih bataljonov in streljali le toliko, da so zadržali Nemce na grebenu.

Ko je Orlov zvedel, da je Dren padel, so ga prevzeli čudni občutki, mešanica veselja in grenke potrnosti. »Tako dajemo drug drugemu prostor ... prekleto smešna, krvava igra nas požira,« si je dejal. Sedaj mora on, Orlov, zavzeti greben s svojim bataljonom in prehiteti druge. Ta greben mu je postal nenadoma tako vabljiv kot mala nebesa.

»Pripravite se na juriš!« je zarjovel kot ranjen bik. »Zadržuje nas strojnica na robu, ki je ubila Drena,« ga je opozoril Vojko.

»Uniči hudiča! Saj si oostrostrelec.«

»Ne moremo ga ubiti. Saj vsi streljamo tja, kjer je skrit ...

Nevidni mitraljezec je znova zaustavil naval bataljona. Orlov je skočil k Vojku, toda strojnica ni in ni mogel odkriti.

»Dajte mi protitankovsko puško, pa ga bom ustrelil skozi smreko,« je dejal Vojko.

Imeli so samo eno v bataljonu. Na ukaz Orlova so jo prinesli.

Orlov je pognal desetino borcev iz zaklona, in nevarna strojnica se je oglasila. Strelec je tičal za debelim deblom. Vojko je kar v deblo nameril cev angleškega orožja, se

uprl z nogami v tla in pritisnil. Rezko je usekalo, začutil je močan udarec v ramo ... in sovražnikova strojnica je utihnila.

Tedaj je zadonelo močno streljanje na bokih. Gradnikova brigada je pritisnila na levem krilu. Nemška obramba se je zamajala. Naskok vseh šest bataljonov je vrgel Nemce s položajev na nekaj mestih.

»Goni jih, kurbe švabske!« je rjul Karel, ki je z bataljonom nad planino strl sovražnikov odpor in na čelu skupine mitraljezcev podil Nemce skozi visok gozd v goščavje smrekovega mladja, kjer so mu izginjali izpred oči.

Orlov je bolj slutil, kot vedel, da je napočil pravi trenutek za napad.

»Bataljon, juriš!« je zarjul.

V prvem naletu je Primožev vod dosegel greben. Nemci so bežali in streljali nazaj, med poki so odmevali kriki. Partizani so drveli za sovražnikom in streljali kar stojé.

Med naskokom je omahnil Slavc — oškropil ga je ranjen Nemec, ki se je bil potuhnil. Primož je Nemca pobil s kopitom, vzel Slavcu mitraljez in začel spuščati rafale.

Na grebenu so našli od protitankovske krogle razmesarjenega Nemca in še nekaj mrtvih. Drveli so mimo njih. Primož je obstal samo toliko, da je ob Ani, ki je obvezovala ranjenega Slavca, napolnil strelni trak in ga vložil v strojnico. Tedaj je le petdeset metrov pred seboj zagledal Naca. Stisnilo ga je pri srcu. Nac je slonel ob drevesu in streljal za bežečimi Nemci. Primož je globoko zajel sapa.

»Naj ga pritisnem?« mu je zaključevalo v možganih. Pogledal je Ano, ki se je sklanjala k Slavcu. Ozrl se je nazaj. Nikogar ni za njim, nikogar v liniji z Nacem ...

Repetiral je in položil strojnico na skalo, nameril in pritisnil. Železo je šklepnilo. Mrtev naboj ... Medtem ko je potegnil ročico nazaj, se je Nac preskočil naprej. Primoža se je lotil nemir. Zdrnil je s cevjo za njim in pritisnil. Rafal

je zabobnel, ko se je Nac pognal naprej. Primož je videl, kako se je obrnil in padel po tleh, se pobral in izginil izpred oči v globel, kamor so se umikali Nemci. Z občutkom nezadovoljstva je odložil strojnico.

»Ti streljaš po naših, Primož,« se je oglašil ranjeni Slavc. Ozrl se je in se srečal z njegovimi vprašujočimi očmi.

»Ne ... Med drevjem sem zagledal Nemca.«

Tudi Ana ga je začudeno pogledala. V obraz je bil ves spremenjen. Potem se je dvignil in v teku kmalu dohitel borce, ki so bili vrgli Nemce z grebena. Ti so se ondi držali le toliko časa, da so ščitili umik svojih ranjencev.

Naca ni bilo nikjer. Drevo, kjer ga je bil videl, je bilo okleščeno, na tleh ni bilo niti kaplje krvi. Primož pa ni utegnil ugotavljati, kaj se je zgodilo z njim. Skupina Nemcev, ki je ščitila umik ranjencev, je zasledovalcem udarila v bok, jih ustavila in celo potisnila nazaj. Med umikanjem od drevesa k drevesu je Primoža oplazil rafal. Ko se je preskočil, mu noga ni več služila. Klecnil je, padel na obraz in se zavil v kotanjo.

»Ranjeni!« je kriknil.

Odpel si je hlače in segel z roko po stegnu. Med prsti je začutil toplo tekočino ...

Pritekla sta dva njegova borca in mu skušala pomagati, takoj za njima pa Vojko, ki je zagrabil za šarca, poslal po Ano in z bobnečim ognjem zaustavil Nemce med drevjem.

Skozi švistenje in tleskanje izstrelkov se je Ana privlekla k Primožu. Srce ji je zastalo, ko ga je zagledala bledega, z mrljiškim sojem v očeh.

»Brez obvez sem,« je zaihtela.

»Srajco vzemi iz nahrbtnika,« je dejal.

Ko je brskala po nahrbtniku, je Primož dvignil roko, s katero je mašil rano. Od vseh prstov je kapljala kri.

Raztrgala je srajco na kose in ga obvezala, kolikor je najbolje mogla.

Ta ogenj je šel naprej

vsa slovenska zemlja je sledila pogumnemu dejanju

(Nadaljevanje s 3. strani)

stavljen, opustošena in tlačena, leta 1948 znova začela in 22. avgusta 1950, več kot pet let po odhodu gestapa in nacistov, je bila končno tudi glavna premoženja — Narodni dom — vrnjena nekdanjemu lastniku, leta 1955 pa je dobila Posojilnica nazaj tudi svojo gostinsko obrt.

Ko je nakazal povojni razvoj šentjake Posojilnice, je dr. Mirt Zwitter posebej naglasil naslednje mejnike: v počastitev 80-letnice obstoja je bila sklenjena zgraditev skladišča Kmečke gospodarske zadruge kot drugega stebra kmečke samopomoči; v začetku leta 1960 so bili otvorjeni prenovljeni poslovni prostori v Narodnem domu; ob 90-letnici je bil odkrit spomenik dr. Valentinu Janežiču in soustanoviteljem šentjake Posojilnice; pozneje je bilo uvedeno dnevno poslovanje in za 95-letnico je bila sklenjena temeljita prezidava Narodnega doma z ureditvijo modernih poslovnih prostorov. Poslevo-

deči podpredsednik ZSZ je ob tej priložnosti izrekel zahvalo vsem, ki so nesebično vodili zadrugo in delali v korist njenih članov.

„Prav so imeli in prav so ravnali, zgodovina in poznejša dogajanja so to pokazala. Če si prišel lelos poleti v Št. Jakob, je večkrat že novi lokal z dvema močmi bil premajhen, pa čeprav se naša Posojilnica v bistvu omejuje le na svoje člane, čeprav ji pripadajo in se je poslužujejo le tisti zvesti domači kmečki in delavski ljudje, obrtniki, gostilničarji in trgovci, medtem ko vsi

Dentistka Helena Galle, Celovec, Bahnhofstr. 38 B, z dopusta nazaj.

uradni denarji v Št. Jakobu gredo mimo te Posojilnice, čeprav je mnogo teh denarjev tudi naših. Zato me posebno veseli, da imamo danes v naši sredi gospoda župana, ki je v obeh jezikih, kakor je zapisano v členu 7, čestital in želel Posojilnici uspešno pot v bodočnost. Moja prošnja gre v tej smeri, naj tudi občina sodeluje pri tej Posojilnici, naj ji da del tega, kar Št. Jakob zbira

in dvakrat bo Posojilnica rada vračala, ker bo vedela, da se potem v celoti upošteva to, kar je v postavi in kar je v državnih pogodbah — namreč popolna in dejanska enakopravnost!

Ob koncu svojega govora je dr. Mirt Zwitter Posojilnici Št. Jakob v Rožu ob njeni stoletnici želel mnogo uspehov in predvsem takšno zupanje, kot ga je bila deležna ob svojem prvem dnevu s strani svojih članov. „Želel bi, da bi napredni duh kazal pot v nove oblike, morda večkrat nepoznane, vendar tiste, katerih se bo treba poslužiti v modernem času. Nič ni treba imeti strahu pred računalniki, če jim bomo dali pravo vsebino in pravo smer, potem bo šentjake Posojilnica slavila tudi še dvestoletnico, ko bodo naši grobovi že vsi pozabljeni. Treba je hraniti in ohranjati; ta konservativnost ni škodljiva, marveč žele omogoča, da v bodočnosti sploh nekaj novega nastaja. To naj bo navodilo, to naj velja danes v zahvalo dr. Valentinu Janežiču in to naj velja tudi vsem njegovim pravnim in duhovnim naslednikom.“

TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV —

Dela je dovolj za vse!

V predzadnji številki Našega tednika se je oglašil „Društvenik“, kateremu uspeha proslava šestdesetletnice našega društva „Bilka“ očitno ne gre v račun in zato v svojih čestitkah skuša vrniti svoje poglede, svojo politično zatelebanost. V njegovih očeh proslava ni bila uspešna, ker tam ni videl tistih obrazov, ki bi po njegovem mnenju morali biti vabljivi. S tem pa je tudi že povedal, kam „pes taco moli“.

„Društvenik“, dobro vemo, kdo si in ti svetujemo, da drugače zgrabiš za delo. Na primer bi rajši hodil na pevke vaje in sodeloval pri pevskem zboru; sploh pri katerem koli delu bi bil dobrodošel. Seveda, lažje je soliti pamet drugim ter jim vsiljevati svoj ideološki nazor. A mi imamo druge skrbi, za ideološko gledanje ima pri nas vsak prosto roko, nismo diktatorji. Nam gre za več, kot je tako blatenje, nam gre za obrnitev slovenske besede. Kritizirati je seveda lažje. Toda če bi bili vsi naši prosvetaki tako „pridni“, kot je naš „Društvenik“, potem v Bilčovu ne bi praznovali tako uglednega društvenega jubileja. Samo čakati, kaj bo narobe in potem mahitati, res ni težko, je pa nečestno in neiskreno.

Čudimo se, da „Društvenik“ svojih pripomb ni podpisal s pravim imenom. Tega „neznane“ društvenika vprašamo, od kdaj je član „Bilke“, kolikokrat je plačal članarino in koliko je za društvo žrtvoval, ko tako oblastno kaže na nedostatke, katerih sploh ni. Kajti na prireditve je lahko prišel vsak, ki je želel z nami proslaviti ugledni jubilej. Če duhovnih prijateljev „Društvenika“ ni bilo, je to njihova stvar, ne pa skrb prireditelja. Na proslavi ne bi nikogar podili iz dvorane. Prav zares pa čudno, da jih ni bilo, ali 60-letni jubilej našega društva ni povod, da se ga veselimo vsi koroški Slovenci?

„Društvenik“ ugotavlja, da koroški Slovenec svojo narodno zavest lahko ohranja samo še na področju kulture. Vprašujemo ga, koliko je on doprinesel h kulturnemu prebujanju našega človeka v Bilčovu in med koroškimi Slovenci sploh. Mi nismo praznovali deset ampak šestdesetletnico društva in v teh desetletjih so naši predniki delali na vseh področjih kulturno-političnega dela, ne pa kot ubogi „Društvenik“, ki se niti ne upa pokazati, kdo je. Naj njegovo energijo, če je sploh kaj ima, usmeri tja, kjer je dovolj možnosti za naše narodno delo.

Ce je že govora o razdiralnem delu, potem tega gotovo ne bi mogel kdo očitati bilčovskim prosvetake, ki so k sodelovanju na proslavi vabili vse okoliške pevске zборе, ne glede na to, kje je eden ali drugi včlanjen. Dejstvo je, da na naši proslavi niso sodelovali vsi, ki so bili povabljeni; nekateri zbori niti niso smatrali za potrebno, da bi se oprostili. Tiste bi moral vestni „Društvenik“ pobarati, zakaj niso prišli.

Vse kaže, da so spet na delu ljudje, ki pod krinko narodnjštva skušajo razvrednotiti vse, kar ne sodi v njihov ideološki koncept. Kdor ni z njimi, zanje tudi ni Slovenec. Škoda, da smo tako kratkovidni prav zdaj, ko res ni važna ideologija v tem smislu, kot jo skuša vnašati domišljavi „Društvenik“.

Član društva „Bilka“

NA ZUNAJ MORA BITI VIDNO...

(Nadaljevanje s 4. strani)

nim ustvarjanjem izpričujemo svojo življenjsko voljo! Prav zaradi tega je potrebno, da svet tudi na zunanji vidi, da tukaj avtohtono živimo koroški Slovenci. Zato je tudi naša odločna zahteva, da se končno izvede člen 7 državne pogodbe v celoti, da se dosledno izvede tudi točka, ki v okrajih s slovenskim ali mešanim prebivalstvom predpisuje namestitve dvojezičnih topografskih označb in krajevnih napisov. Državna pogodba jasno govori o upravnih in sodnih okrajih, nikakor pa ne o vaseh in se zato tudi ne moremo strinjati z interpretacijo, da bi bile vasi upravne enote. Koroški Slovenci smo sedaj 17 let potrpežljivo čakali in verovali, da se bodo pristojne oblasti končno le odločile, da izpolnijo prevzete obveznosti. Zato smo tudi zakon o dvojezičnih napisih v 205 krajih vzeli na znanje kot prvi korak za nadaljnje tozadevno reševanje. Ne priznamo pa do skrajnosti zožene izvedbe tega zakona. Ravno v teh dneh pa doživljamo, ko se celotna skromna rešitev razblinja v nič, ko divja duh, za katerega smo mislili, da je bil uničen s porazom nacizma.“

Predsednik SPZ je v svojem govoru nadalje naglasil zahtevo po dvojezičnih napisih ne samo v 205 vaseh, ampak v vseh krajih, kjer živijo koroški Slovenci in ki so poznani iz zgodovine in tudi iz današnje stvarnosti. Tozadevno je poudaril, da se mora označevanje krajev reševati kot kulturno vprašanje, saj smo Slovenci na Koroškem živ del slovenskega naroda in smo tesno povezani z matico, oblikovali svoj jezik. Zato se morajo uporabiti slovenska krajevna imena v obliki, kakor so v rabi v slovenski znatnosti in publicistiki.

Nadalje je govornik postavil zahtevo po enakopravnosti slovenskega jezika na vseh upravnih uradih ter zahtevo po boljši šolski ureditvi. Pri tem je izrazil željo, da bi poleg humanistične šole dobili tudi možnost za vzgojo trgovskega in gospodarskega kadra. Z ozirom na spremembo strukture na kmečkogospodarskem področju pa bi bila potrebna prilagoditev slovenskih kmetijsko-gospodinskih šol, da bi gojenci imeli možnost pouka tudi v gostinstvu in turizmu.

Svoja izvajanja je predsednik SPZ zaključil: „Zadnje dni smo brali v časopisju, da nameravajo pri koroški deželni vladi namestiti novega manjšinskega referenta. Oseba naj bi bila baje že določena. Kdorkoli je, biti more to le človek, ki obvlada slovenski jezik, pozna slovensko kulturo in ki se priznava k slovenski narodni skupnosti. Tudi vprašanje kulturnega referenta je še vedno odprto, medtem ko sta za nemško kulturo nameščena kar dva referenta. Kdaj končno bo oblast izpolnila to našo zahtevo? Smatramo, da mora biti slovensko kulturno ustvarjanje deležno enake javne pomoči in podpore, kakor ustvarjanje naroda soseda.“

VELINJA VAS

Na našem pokopališču smo 23. septembra 1972 položili k večnemu počitku Katarino Bister. Pokojnica je umrla v 79. letu starosti. Vse življenje je bila zaposlena kot delavka pri raznih kmetih. Življenjski večer pa je preživljala v svoji rojstni vasi, kjer jo je družina Hanzija in Micije Filipič sprejela pod streho. Pri njih se je prav dobro počutila. Naj bo dobri družini izrečena iskrena zahvala.

Ob odprtem grobu se je od Katarine Bister poslovil moški zbor z žalostinkami. Naj bo dragi Katarini po truda in tegob polnem življenju domača zemlja lahka.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — T

Primož je stiskal zobe in mrzle kapljice so mu drsele po vzbočenem čelu in bledih licih. Ana se je jokaje sklanjala nadenj. Zgodilo se je, česar se je najbolj bala...

Gozd, prostran, siv in grozeč, je še vedno odmeval od pokov in krikov, veliki spopad je prehajal proti skalnim robom nad reko kot ogenj, ki ga razžarja veter.

9

Nekaj sto metrov sta major Wolf in von Graff bežala skupaj. Von Graff se je nenehno pazil, da ne bi imel majorja za hrbtom. Nekaj njegovih pogledov, ki so ga ošinili kot bič, mu je povedalo več kot dovolj. Partizani pa so jih obkrožali od vseh strani, kakor povodenj. V strahu in brezglavem begu se oholi kapetan niti na svoje spremljevalce ni zanesel. Držal se je gruče okoli poročnika Hartwicka, ki je od časa do časa ustavila zasledovalce z močnim zapornim ognjem.

Da se je von Graff strahoma oziral na Wolfa, niso bile krive samo simpatije njegove žene do tega človeka. V pogovoru pri ognju prejšnji večer je Wolf obzirno, za von Graffa povsem jasno, za druge pa dvoumno nakazal, da ve, kdo poroča o njem na centralo. Dobesedno mu je dejal:

„Kako gledate na ljudi, ki svoje soborce in sodelavce črnijo pri nadrejenih ter ogrožajo njihov obstoj s svojo bolno fantazijo, ki se skušajo dvigniti na račun drugih?“

„Zoprni so mi in ne upoštevam jih,“ mu je odvrnil.

„Meni se gabiyo,“ je nadaljeval Wolf. „Ljudje te vrste so slabši kot garjev pes in ne zaslužijo drugega kot kroglo. Žalostno je, da je med nami precej takih prascev. Dobro, da imam prijatelje, ki me sprosti obveščajo.“

Von Graff se je bil naredil neprizadelega. „To je dobro, če vas pravilno obveščajo. Lahko pa je tudi slabo, če vas

obveščajo narobe. Človek nikoli ne ve, kakšen cilj ima tisti, ki obvešča ali opozarja. Posebno tista opozorila so nevarna, katerih izvora ne moremo preveriti. O tem ste se gotovo že prepričali. Včasih so na vrhu zainteresirani, da se spodaj žro in gledajo drug drugemu pod prste; to se pravi, da se dva uničujeta med seboj za račune tretjega.“

„Zdaj ste povsem mojih misli. Od tega imajo koristi samo oni, ki razdvajajo zato, da jih laže obvladajo.“

Von Graff je v tem nevarnem položaju napregel vse svoje bistroumje, da bi odvrnil od sebe majorjeve grozeče sume in volčje poglede. Čeprav se mu je zdelo, da ga je pomiril, ni zaupal njegovemu avtomatu MP-43, katerega cev je nevarno spreminjala svoj položaj.

Vojaki z ranjenci na nosilih so si počasi utirali pot po globačah v vse bolj gosto drevje. Krogle so med drevjem presunljivo piskale in klatile vejice. Wolf se je nekaj časa krohtal in se delal pogumnega, potlej pa se je nenadoma zresnil. To „odstopanje“, kakor je imenoval beg, mu ni bilo všeč.

Njegov imenitni načrt je spodneslo naključje. Vedel je, da je trčila obnje divizijska kolona — namesto da bi oni udarili diviziji v hrbet. Enot, ki bi jim morale priskočiti na pomoč, pa ni bilo od nikoder. V tesnobo nejasnega položaja se mu je zajedel nemir zatrtega poželenja, kot je imenoval čustvo neugasle, bolne ljubezni do Ane. Kakšno naključje! Med drevjem je bil uzrl dekle s svetlimi lasmi, padajočimi na ramena. Kot mačka se je pognala k ranjencu in ga obvezovala. „Ne streljajte na žensko,“ je velel policistom, spustil avtomat in dvignil k očem daljnogled. Spoznal jo je po laseh in gibih, ki so bili edinstveni. Samo za hip je ujel v zrklu daljnogleda njen lepi obraz in že je v njem zaživel spomin. Prekleto je bil nor, da jo je poslal v hosto... Sledil je napad, ki jih je vrgel z grebena. Ves ta pohod z dežjem je bil vreden nje. To je bilo edino, česar

ni bil pričakoval. Zdaj je ne bo videl več, čeprav je morda med preganjalci. Prav nič mu ni do njihove nevarne bližine. Kljub vsemu jo mora dobiti živo. Ves čas je moral misliti nanjo. S kratkimi rafali je črpal zalogo streliva. „Čudno je, da človeka najbolj privlači nedosegljivo, tisto, česar si najbolj želi.“ Tudi smrtni strah, ki je visel v mračnem gozdu med surovim brenčanjem izstrelkov, mu ni izbrisal njene podobe. Spričo nje so bledele vse ženske, ki jih je imel in ki bi jih lahko imel...

Zmotil ga je vodja izvidniške patrulje, ki ga je Hartwick poslal v smeri žičnice. Od petih mož sta se z njim vrnila le dva. Bil je tako upehan, da je komaj lovil sapo, po desni roki pa mu je s prstov kapljala kri na umazane čevlje. Brez čepice in na smrt preplašen je poročal, da se z leve strani bližata dve močni koloni, ki jim bosta zaprli umik.

Hartwick se je spogledal z majorjem Wolfom in viknil: „V obroču smo... Krucifiks! Ali ima vsako drevo svojega partizana?“

„Ne širite panike!“ ga je oplazil Wolf. „Krenili bomo na severozahod in se izmuznili.“

Policisti so se razvrstili v dve koloni; na sredi so imeli ranjence.

Gozd je spet zaječal pod streli preganjalcev, ki so jih dohiteli. V daljavi so votlo tolkle mine, oglasile so se tudi strojnice.

Bežali so v upanju, da jim bo prišel na pomoč svaj del glavnine in udaril partizanom v hrbet. Bližali so se zarasli poseki, ko jih je z boka pozdravil močan strojnični ogenj. Kolona z ranjenci se je zmuznila skozi vrzel, zaščitnica pa je bila presekana na dvoje in razbita. Spričo poročila o močni koloni z desne in neugnanih zasledovalcih ni bilo misliti na odpor. Tudi po Wolfovi logiki ni kazalo drugega kot bežati.

Drobni nasveti

(Se nadaljuje)

Poželenje po nasilju

FRANCOISE SAGAN

Sedeli so na terasi pri Grittiiju. Benetke so bile črne, zelene in lepe.

Nekaj bi morali popiti, je vztrajala pri svojem Pamela in očitače pogledala svojega moža Julesa, Anno in Andreeja. Vsi ste nocoj nekam nerazpoloženi.

Pamela je začutila, da nekaj ni v redu, vendar ji sploh ni prišlo na misel, da je njen mož, lepi Jules, že šest mesecev ljubimec njene najboljši prijateljice Anne in da je samo nekaj ur prej sporočil Anni svoj sklep, da bo prekinil vsako zvezo z njo.

Prav tako ni mogla vedeti, da je takšna odločitev zelo prizadela Anno, da je Andree že dolgo vedel za to zvezo in da je ravno to spoznanje vzrok za njegovo potrtnost in molčečnost.

Pamela je bila tako vesela, ker je bila v Benetkah, ker je lahko sedela ob Julesu in ker je bilo pri Grittiiju tako zelo lepo. Jules je bil pozoren in tako nežen z njo.

— Včeraj smo ga veliko popili, je dejal Andree in zaskrbljeno pogledal Anno.

Anna je mirno sedela. Bila je vsa bleda v obraz. Prav gotovo se je sprla z Julesom, je pomislil njen nesrečni mož. Bil je potrpežljiv, čutil je, da ima v sebi še dovolj moči in ljubezni do Anne, dovolj, da bi ji vse odpustil.

— Ni slaba misel to, da bi še kaj popili, se je strinjal Jules z ženinim predlogom.

— Naročite gin, je predlagala Anna; krčevito je stiskala svojo torbico in z zadovoljstvom otipala oblike revolverja v njej. Kmalu bo iz tega revolverja bruhal plamen... Pamela bo razprla oči od presenečenja, Andree jo bo skušal zadržati, Julesov obraz pa bo za trenutek ves spačen od strahu. Nato pa se bo zavalil na tla. Morda bo imela še toliko časa, da bo, preden se bodo ljudje nagneli okrog mize, vzela njegovo lepo glavo v naročje... Nenadoma je začutila neizmerno ljubezen do mrtvega Julesa. Spominjala se je njegovih besed, polnih ljubezni, božanja njegovih tako močnatih rok. Ona je resno vzela njegovo ljubezen, on pa jo je tako grobo zavrnil...

Dvignila je kozarec in na dušek popila gin. Pamela se ji je veselo nasmejala. Anna se je zagledala vanjo. Uboga Pamela, saj ona ni kriva! Toda sovražila jo je, kajti bila je Julesova žena. Solze so ji prišle v oči od žalosti in jeze.

— Pojdemo na večerjo, je dejal Jules in vstal od mize. Kot volk sem lačen.

Vstopili so v restavracijo. — Kaj bomo jedli, je vprašal Jules in vzel v roke jedilni list. Kaj boš ti, Anna?

Kako ga je sovražila! Saj se je že začel obnašati kot „dobri stari prijatelj“, tako kakor ji je predlagal ob slovesu.

Da le ne bi začejala kakšnega prizora, je nenadoma pomislil Jules, ko je opazil boj na Aninem obrazu. Upal je, da se bo vse lepo končalo. Anna nikakor ni bila oseba, ki bi imela rada javne škandale. Vsekakor pa ne bo pokazala vsem ljudem, da je bila zaljubljena vanj. Kajti žal ga je zares ljubila...

Anna je gledala vanj in se skrivnostno nasmihala. Da! Ubila ga bo! Pogledala mu bo dve krogli v telo. Ali pa kar tri! Ubila ga bo zaradi tega njegovega ravnodušnega stališča do nje, zaradi krutega nasmeha na njegovih ustnicah, zaradi nasmeha človeka, ki si menda lahko vse dovoli. Ubila ga bo zaradi noči in zaradi dni ljubezni, ki jih je preživela z njim, in tudi zaradi solza, ki jih je prelila.

Po večerji si je naročila pomarančo in se zamišljeno vprašala, ali ji bo v ječi dovoljeno jesti pomaranče.

Nepričakovano se ji je srce napolnilo z nežnostjo in žalostjo ob spomi-

nu na nekdanje radosti, ki so izginile za vselej. Pogledala je v Julesa, vendar se njuna pogleda nista srečala. Pogovarjal se je s Pamela. Vedno je bil nežen s svojo ženo, nikoli je ni prenehal ljubiti.

Počutila se je mlado in odločno, močno. Ali je mogoče, da je bil ta možki v njenih rokah, prepuščen njej na milost in nemilost!

DOMISLICE

- Če bi človeku nič ne vse-
lo nad glavo, bi se dušil
od samega dolgčasa.
- Lepa žena prija očesu,
dobra godi srcu; prva je
biser, druga celo boga-
stvo.
- Ubog je tisti, čigar srce se
tako hitro napolni kot nje-
gova usta.
- Večina žena ceni moške-
ga po njegovi telesni mo-
či in moralni slabosti.
- Za srce je naivnost dobra,
za razum ne.
- Kdor hodi počez in po-
vprek, ne najde poti iz
zaprek.
- Nesrečna duša je vsa pri-
pravljena za smrt in sla-
dostrastje.
- Ljubezen je edina strast,
plačljiva z denarjem, ki
ga kuje sama.
- Močnejši je teleban na
svojem kakor modrijan na
tujem.
- Za en kožuh iz lisičjih kr-
zen je potrebno uloviti
šestdeset lisic in enega
moža.
- Če že idejo ukradeš, je ne
oslromaši.

Sneg je naletaval v debelih kosmih, kakor vata, ki jo spuščamo skozi okno. Sprehajala sva se z roko v roki. Vsaka neonska luč se nam je zdela majhna luna, okrogla in romantična. Snežinke pa so veselo plesale svoj zimski balet.

Bilo je pozno ponoči in le v malo oknih se je še svetilo. Bilo je vse tiho. Nikjer ni bilo žive duše in malostevilni avtomobili so le bežno oplazili zaljubljen par. Vse je bilo tiho in spokojno. Le dva mlada človeka sta se razposajeno smejala, da je odmevalo po praznih ulicah. Prsti so oklenili prste, dlan je ljubkovala dlan.

Lovila sva snežinke in si jih podarjala kot darilo v večni spomin. Bila sva kot dva metulja, ki sta zlezla iz tesne bube. Niti malo resnosti ni bilo, niti trohice.

Neki avtomobilist nama je pomežiknil z žarometi. Spogledala sva se in se zasmejala, a sva že v istem trenutku zamižala, ker so luči slepile. Dva dolga pramena svetlobe sta preiskovala najini postavi. Spogledala sva se in se znova zasmejala:

„Veš kaj, ljubosumen sem nanj! Kaj pa se pravi, tako gledati moje dekle?“

Ustavila sem se. To je bilo resno vprašanje in nanj je bilo treba resno odgovoriti. Ne le to. Nanj sem tudi hotela resno odgovoriti.

„Poslušaj! Ti, kdo pa pravi, pravzaprav, da sem tvoje dekle?“

Zresnil se je.

„Draga moja, pa vendar ne misliš reči, da je bilo vse to le iz... iz... no, ne vem, kako naj rečem. No, iz nekega prijateljstva ali pomilovanja ali kaj jaz vem česa?“

„Kdo ve! Morda pa sem res šla kar tako s teboj. Saj tega ne moreš vedeti.“

„Torej še ena!“

„Še ena?“

— Jules, je nenadoma zaklicala.

Andree jo je prijel za roko. Jules pa je obrnil glavo na drugo stran. Kazalo je, kot da Pamela ni slišala ničesar.

Le kaj je z menoj? Ali sem začela na glas razmišljati? Anna si je živčno grizla ustnice.

— Tako rada se vozim z Julesom v gondoli, je čebjala Pamela. Nekaj časa stoji, potem spet sedi, prepeva, skratka, nemogoč je!

— Oh, preveč sem jedel, se je pritoževal Andree. Vso noč ne bom mogel niti zatisniti očesa...

Anna je zablistala z očmi in se zlobno nasmehnila. Tako rada bi rekla možu, da res ne bo mogel zatisniti očesa, vendar zaradi tega, ker bo ona tako poskrbela...

Zdaj bo orkester začel igrati za ples, se je razveselila Pamela, dobra in neutrudna plesalka.

Anna je zaprla oči. Razlili so se zvoki znane pesmi Priznam, priznam. Z Julesom sta imela tako rada to pesem...

— Štiri kave, je naročil Jules.

— Ali bi plesala, Pamela? se je ponudil Andree.

Pamela je bila že na nogah. Prijela je Andreeja pod roko in ga potegnila med plesalce.

— Ali bi plesala? je vprašal Jules Anno, pri tem pa se tako nerodno nasmehnil.

— Ne, mu je kratko odgovorila.

Nato pa se je zamislila. To bo vendar njun zadnji ples. Počutila se je kot junakinja v melodrami:

— No, prav...

Vstala je in se še naslednji trenutek znašla v Julesovih rokah. Tedaj je pomislila, da ne bo mogla izpeljati svojega sklepa. Moč je počasi odtekala iz nje. Bala se je, da ji bodo vsak trenutek privrele solze v oči. Sovražila je samo sebe zaradi mehkuznosti, počutila se je, kot da bi izdala sebe in svojega ljubljenega Julesa.

— Ta pevec pa ni slab, je dejal Jules. Pri tem se je trudil, da je ne bi pogledal in se odmikal od nje.

SMEH STOLETIJ

Grški filozof Demonaks s Cipra je prišel v Atene, kjer se je začel meščan Agatokles pred njim bahati, da je edini in najboljši govornik v mestu. Demonaks ga je kmalu pomiril:

Če si edini govornik v Atenah, kako moreš biti najboljši? Če pa si najboljši, ne moreš biti edini."

V sredini četrtega stoletja se pokaže na severnih mejah Grčije nov, nevaren sovražnik — Makedonci. Ti dosežejo silen razmah pod vladjo Filipa Makedonskega, ki se na vse načine trudi, da bi se vmešal v grške razmere, naj bo zlepa ali zgrda. Špartancem pošlje ob neki priložnosti ljubeznivo sporočilo:

„Če pridem v vašo deželo, bom vse pobil in požgal!“

Toda stari Špartanci se tudi to pot ne izneverijo stari navadi in mu odgovorijo:

„Če...“

V nekem hotelu se je skladatelj Regerju predstavil znan kritik, toda skladatelj se ni dosti menil zanj. Da bi opozoril Regerja nase, je začel kritik pripovedovati, da je šel za pogrebom Richarda Wagnerja. Glasbenik pa mu je odvrnil:

„Wagner je bil mrtev in se ni mogel braniti.“

Užaljeni kritik odide iz sobe in pošlje kmalu nato k Regerju sobarico s sporočilom:

„Srčno vas pozdravljam in vam sporočam, da po vaši smrti ne bom šel za pogrebom.“

Reger pa je poslal sobarico nazaj in ji naročil:

„Pozdravite gospoda in mu recite, da bi jaz prav rad šel za njegovim pogrebom.“

— Pevec? Ali sploh kdo poje?

„Priznam, priznam, da te ljubim...“

Minili so časi, ko ji je Jules tako zatrjeval ljubezen. Zbežal je od nje, ustrašil se je njene strasti in se vrnil k Pamela zaradi njene vedrine in preprostosti. Vedno je poudarjal te njene vrline.

Spominjala se je, kako ji je prvič zašepetal v uho:

— Bojim se, da se bom zaljubil vate, Anna.

Tedaj se mu je smejala.

— Kako neumna ideja, Jules. Toda moram priznati, lepa.

Komaj sta se premikala po plesišču. Jules se je držal zelo togo. Neprijetno mu je bilo, zato je verjetno nestrpno pričakoval trenutek, ko bo glasba utihnila.

— Vrniva se k mizi, je predlagala Anna in s sovraštvom v srcu opazila, kako mu je odleglo. Celo tako nesramen je bil, da jo je pogledal z olajšanjem.

Kmalu sta se jima pridružila še Pamela in Andree. Pamela je kar žarela od sreče.

Nocoj sem pa res v življenjski formi, se je smejala. Andree je odlični partner.

Ne omenjaj mi tega, ji je zažugal Andree. Prav gotovo so se mi vsi okrog naju smejali...

Za Anno je bilo to konec. Kakor da je neko novo, njej čisto tuje bitje nastajalo v njenem telesu. Počasi je odprla torbico. Žila na sencih ji je na vso moč utripala. Toda roke so bile čisto mirne. Nekaj v njej je bilo že mrtvo — njena preteklost, mladost, ljubezen...

— Anna, je zaklical Andree.

Pamela je od strahu razprla oči, Julesov obraz pa se je ves spačil od strahu.

Pritisnila je na petelina, nakar se je Jules zvalil na tla.

Nastal je hrup, ljudje so se nagneli okoli njihove mize, zato ni imela več priložnosti, da bi vzela njegovo lepo glavo v svoje naročje...

Vsa razposajenost naju je minila in snežinke so postale žalostne.

„No ja, veš, vsako dekle, ki sem jo doslej kam povabil in potem hotel, da bi bila moje dekle, je vedno rekla, da sva lahko prijatelja, več pa ne. Jaz pa sem hotel imeti le dekle. Pravzaprav je neumna, da ti to pripovedujem. Smejala se boš, povedala še svojim prijateljicam in kmalu bo cela šola vedela, da veliki Don Juan Tomaž še ni poljubil dekleta.“

„Tomaž! Res misliš, da bi to povedala še drugim? Prosim...“

„Nikar, ne bi mogel prenesti tistega prijatelja tudi iz tvojih ust. Prosim, prizanesi mi s tem!“

Večerno potovanje s poljubom

Že tako sem dovolj razočaran. Pogled je povesil in tudi glava se je sklonila k tlom, kakor bi tam iskal svojo izgubljeno iluzijo ali potepano ljubezen.

„Kaj pa vsa tista dekleta, ki so se kar teple zate?“

„Če sem že začel, ti bom povedal do konca. Povabil sem jih na sestanek. Hotel sem jih pač poznati. Dekleta pa, kot da so ponorele. Menda so vse čakale, da se jim bom kar metal okoli vratu. Smejala so se mi, ker nisem hotel kar takoj. Potem sem jih pustil. In ker nobena ni hotela priznati, da ni bilo nič, so nastale iste

zgodbe o Tomažu, ki je Don Juan. Veš, meni niso všeč cipe.“

„Tomaž, te lahko vprašam nekaj čisto prijateljsko?“

„Nikar ne začenjaj s prijatelji!“

„Prosim, poslušaj me deset sekund. Ali ti lahko pomagam?“

„Ne Saša! Pravkar si podrta vse, kar sem si zgradil ob tebi. Nočeš biti moje dekle, Saša! Dovolj, da te poljubim za slovo. Ne bom te več prosil, da hodi z menoj, le ta poljub mi dovoli.“

Sklonil se je in nežno poiskal moje ustnice. Zamomljal je:

„Ljubim te, Saša!“

Kakor brez moči sem pila ta poljub. Veliki Don Juan, ki pravi, da se ni poljubljaj še nikoli, je bil pravi mojster tega opravila.

„Veš kaj, Tomaž, pravzaprav ti še nisem povedala tistega, kar sem ti hotela. Hočeš se posloviiti od mene, pa niti ne vprašaš, kaj jaz mislim o tem. Tudi meni ni vseeno. Ne boš verjel, ampak menila sem, da imam najmanj sto tekmic.“

„Kaj hočeš reči? Saša!“

„Tomaž, prosim poslušaj me, da ti povem do konca. Ko si me prvič povabil, sem skoraj ponorela od veselja. In sedaj praviš, da se poslovljaš. Nikoli me nisi vprašal, če hočem biti tvoje dekle, zato ne moreš vedeti, kaj mislim o tem. Tomaž, jaz hočem biti tvoje dekle. Razumeš? Jaz hočem...“

„Saša, kako...“

„Prosim, tiho bodi, sicer te bom morala poljubiti, da boš nehal filozofirati.“

Stopila sem na prste in ga poljubila. Moram priznati, da je bilo tokrat še veliko bolje kot prvič.

„In ti praviš, da se nisi še nikoli poljubljaj?“

„No, Saša, kdo pa to pravi,“ mi je odvrnil smeje. „Pravkar sem dobil dva šolska primer!“

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB
ODDAL TOČKO

Nogometno moštvo Slovenskega atletskega kluba je v nedeljo igralo na tujem proti moštvu iz Sörga. Z nedeljsko prvenstveno tekmo pa je SAK prekinil vrsto polnih uspehov, saj je odpotoval iz Sörga le s polovičnim dobitkom. Tekma proti mnogo slabšemu nasprotniku na lestvici se je namreč končala z rezultatom 1:1.

Na slabem igrišču se je najprej razvila precej slaba igra. Gostitelji so povedli že v prvi minuti z zadetkom, slovenskim nogometašem pa je bil precej „nenaklonjen“ tudi sodnik iz Zweikirchna. Zadelek slovenskega moštva je padel šele v drugi polovici igre, ko je 20 minut pred koncem Ferra zaresel nasprotnikovo mrežo. Izenačenje je bilo tudi edini višek slovenskih nogometašev, ki so igrali povsem lahkomišlno. V moštvo gostiteljev je igral (morda v dobro SAK) tuji igralec, kar po pravilih ni dovoljeno. Igra bodo zaradi tega morda razveljavili, kar bi pomenilo 3:0 za SAK in dobiček obeh točk. Ob redakcijskem zaključku ta zadeva še ni bila razjasnjena. Po končanem šestem kolu se v lestvici 2. D razreda ni kaj bistveno spremenilo. Kljub izgubi ene točke zaseda SAK prvo mesto z 11 točkami pred Launsdorfom, ki je zbral enako število točk. Tretji je Wölfnitz pred Zweikirchnom.

Prvi višek nogometnega prvenstva 2. D razreda pa bo vsekakor nedeljska tekma proti nogometnemu moštvu iz Wölfnitza pri Celovcu. Tekma se bo pričela ob 15. uri na Koschatovem igrišču, kjer bo Slovenski atletski klub nastopil z naslednjim moštvom: Wakounik Vladimir; Wakounik Bernard; Oraže, Hribar, Woschitz, Lampichler, Vrolich, Singer, Waldhauser Peter, Fera, Waldhauser Fotli.

Mladinsko moštvo SAK je igralo proti mladini KAC in zgubilo 1:4 (1:0). Drugi rezultati: Št. Janž — Kostanje 2:1, Bilčovs — Škofiče 2:4, Galicija — Globasnica 0:1.

BLAGOJEVA PRESKOČILA
194 cm

Pretekli teden je bil v Zagrebu lahkoatletski dvoboj jugoslovanske moške atletske reprezentance z reprezentanco Španije. Jugoslovanska moška atletska reprezentanca je dvoboj odločila v svojo korist in zmaga — s končnim izidom 109:102.

Lahkoatletski dvoboj je bil izredno razburljiv, saj so bili poleg moških izven konkurence tudi deklinski atletski boji. V vmesnih točkah atletinj so bili rezultati kar na najvišji ravni, kar nam dokazuje novi svetovni rekord v skoku v višino. Svetovni rekord je dosegla mlada Bolgarka Jordanka Blagojeva, ki se je prvič oglasila na olimpijskih igrah v Münchnu, ko je tam osvojila srebrno olimpijsko odličje. Izredno višino 194 cm je preskočila v prvem poskusu, trikrat pa ji je spodrsnilo pri 196 cm.

To je bil drugi svetovni rekord, ki je bil kdaj dosežen v zagrebškem Maksimiru. Prvega je postavila sovjetska tekačica Nina Otkolenkova v teku na 800 m. Svetovni rekord v skoku v višino je do olimpijskih iger v Münchnu držala Avstrijka Ilona Gusenbauer, ki je na lanskoletni prireditvi športnih novinarjev na Dunaju preskočila višino 192 cm. Na olimpijskih igrah pa je svetovni rekord Gusenbauerjeve izenačila olimpijska zmagovalka Ulrike Meyfarth iz Zvezne republike Nemčije.

Prvotno bi morala nastopiti v Zagrebu tudi Gusenbauerjeva, ki pa se je raje odločila za sodelovanje na avstrijskem prvenstvu v peterboju v Gradcu.

BRIDGE BLED 72

V času od 4. do 8. oktobra 1972 bo na Bledu V. mednarodni turnir bridgea. V hotelu „Jelovica“ se bodo zbrali najboljši „športniki“ te miselne discipline. Tekmovali bodo v sledečih skupinah: intercity, odprto moštveno prvenstvo mestnih reprezentanc (od 4. do 6. X.) in turnir parov (7. in 8. X.). Doslej so trikrat stavili zmagovalce Avstrijci, od teh je leta 1969 zmagal celovški par In der Maur/Reiner. Leta 1970 je zmagala ljubljanska dvojica Ralca/Turk. Nagrade bodo sledeče: prvo do tretje mesto pri moštvi 4000, 3000 in 2 tisoč din; prvo do šesto mesto pri pari 7000, 5000, 4000, 3000, 1000 oziroma 900 din.

5 SADNIMI DREVESCI IN GRMIČI

drevesnice

Marko POLZER

Vazar pri Št. Vidu v Podjuni

SO VSI ZADOVOLJNI!

sehtung wichtig!
at 6. 10.

Sensationelle

Eröffnungsangebote

bei **Moden Müller**

MOM 2000

KLAGENFURT
mit 10.000en

**Priesterhausgasse 10,
Ecke Getreidegasse**
Geschenken, Gratiskostproben
und kleinen Überraschungen.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00
— 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.35 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri navetli — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgled — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 šport iz vsega sveta.

Sobota, 30. 9.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.40 Mednarodni delovni trg — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzorik — 10.00 V žarišču — 13.45 Poskočna in zabavno — 14.00 Koncert godbe na pihala — 16.00 še vedno priljubljeno — 18.00 Deželni razgled — 19.05 Koračnice — 19.05 Note in beležke — 20.10 Zveneca Avstrija — 21.15 V dunajski kavarni — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 1. 10.: 6.10 Igra na orgle — 7.40 Veselo nedeljsko jutro — 8.10 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega? — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.05 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Sedaj je nihče več noče — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Koroška kulturna obzorje — 19.00 Nedeljski šport — 19.40 Deželni razgled — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

Ponedeljek, 2. 10.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljubljenski pesmi in ljudska glasba — 13.30 Igrajo koroške godbe na pihala — 15.00 Ljudska glasba iz štajerske — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 18.00 Deželni razgled — 18.45 Oddaja kmetijske zbornice — 19.05 Poje Vico Tarriani — 19.05 Note in beležke — 20.10 Od opere do operete — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

Torek, 3. 10.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska glasba iz Gradišanske — 14.30 Dom in šola — 15.00 Ljudska glasba iz štajerske — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Avstrijci o Avstriji — 18.00 Deželni razgled — 18.45 Oddaja sindikalne zveze — 19.50 Note in beležke — 20.10 To radi poslušamo — 21.00 S sekiro skozi listnat gozd.

Sreda, 4. 10.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 11.03 Pesmi in plesi iz Gradišanske — 13.30 Na obisku pri gimnazijskem zboru — 14.45 Koroška pesem — 15.00 Stare štajerske orgle — 16.15 Za ženo — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Deželni razgled — 18.45 Oddaja združenja industrialcev — 19.05 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 Sedaj je nihče več noče — 21.30 Zvezne dežele poročajo: Zgornja Avstrijska.

Četrtek, 5. 10.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudske viže — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Iz štajerskega glasbenega ustvarjanja — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.30 Oddaja Maxija Böhma — 18.00 Deželni razgled — 18.45 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 19.05 Avstrijska godba na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Lovska ura — 21.00 Jazz v Gradcu.

Petek, 6. 10.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Za ženo — 9.30 Klavirska dela W. A. Mozarta — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Plesi in pesmi iz Gradišanske — 13.30 Ljudske viže — 14.45 Literatura iz štajerske — 15.00 Zborovska glasba — 16.15 Žena v kmetijstvu — 16.45 Otroški zbori — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Deželni razgled — 18.45 Oddaja delavske zbornice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Orkestrski koncert.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 30. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 1. 10.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

Ponedeljek, 2. 10.: 13.45 Informacije — Za našo vas.

Torek, 3. 10.: 9.30 Slovenske narodne v raznih priredbah in izvedbah — 13.45 Informacije — šport od tu in tam — Otroci, poslušajte!

Sreda, 4. 10.: 13.45 Informacije — Za našo knjižno polico.

Četrtek, 5. 10.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

Petek, 6. 10.: 13.45 Informacije — Jaka špicar: Št. Jur je pomagal.

AVSTRIJA 1

Sobota, 30. 9.: 16.35 Naš dragi dom — 17.00 Seniorski klub — 18.00 Tedenski obzorik — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Posebej o kulturi — 18.55 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Veseloliga — 22.00 šport — 22.30 Čas v sliki — 22.40 Streljanje, film.

Nedelja, 1. 10.: 16.00 Za otroke — 17.00 Za družino — 17.25 Vodič po operi „Evgenij Onjegin“ — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Mladinska oddaja — 19.00 Čas v sliki — 19.30 šport — 20.15 Potepuh iz Pariza, film — 21.55 Čas v sliki in šport.

Ponedeljek, 2. 10.: 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 Pujsek Debelinko — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Film z Divjega zapada — 21.20 Poštni predal 7000 — 21.35 Svet Leopolda Figla — 22.20 Čas v sliki.

Torek, 3. 10.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije in Južne Tirolske — 18.55 To je moj svet — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Svet knjige — 21.10 Rasistični konflikti v Ameriki — Čas v sliki in šport.

Sreda, 4. 10.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Potepuh iz Pariza, film — 16.30 Za otroke — 17.40 Antena — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 Televizijska kuhinja — 19.20 Pregled sporeda — 19.50 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Obzorja — 21.05 Luis Trenker 80-letnik — 22.00 Čas v sliki.

Četrtek, 5. 10.: 10.00 Šolska oddaja — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 Športni mozaik — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas vsilki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Luč na trgu — 21.55 Čas v sliki.

Petek, 6. 10.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Bandit Dino — 18.00 Orientacija — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.50 Oddaja delavske zbornice — 18.55 Živalski paradiž — 19.20 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.15 Komisar — 21.20 Prerezi — 22.20 Čas v sliki — 22.30 Gora kliče, film.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

AVSTRIJA 2

Sobota, 30. 9.: 19.00 Veselje ob glasbi — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Nemška ura — 22.00 Telereprize.

Nedelja, 1. 10.: 18.30 Preplah na zemlji — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Oknar — 20.15 Nemška ura — 22.15 Telereprize.

Ponedeljek, 2. 10.: 18.30 Kaj bi lahko postal? — 19.00 Zdravstvo — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Stari sodnik — 21.45 Telereprize.

Torek, 3. 10.: 18.30 Šolska oddaja — 19.00 Zemljepis: Romunija — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — Svetovni zbori, svetovni ljudski plesi — 21.10 Telereprize.

Sreda, 4. 10.: 18.30 Komentar k položaju — 19.00 tehnika visoke frekvence — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Bandit Dino — 21.45 Telereprize.

Četrtek, 5. 10.: 18.30 Dunajska univerza — 19.00 Kontakt — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Po sledih Iva Andriča — 21.45 Telereprize.

Petek, 6. 10.: 18.30 Razstava Egona Schieleja — 19.00 Pustolovščina slikarstva — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Ob koncu tedna — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Medea — 22.00 Otvoritev novega deželne studia za Zgornjo Avstrijsko.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 30. 9.: 9.35 Šolska oddaja — 17.50 Po domače — 18.15 Obzorik — 18.30 V deželi klobukov, film — 18.55 Obisk v živalskem vrtu — 19.20 Mozaik — 19.25 Na poti k zvezdam — 20.00 Dnevnik — 20.30 Sabor narodnih pesmi — 21.30 Pribočnik njegove ekselence — 22.55 Kažipot — 23.15 Poročila.

Nedelja, 1. 10.: 8.50 Madžarski pregled — 9.40 Po domače — 10.12 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška malineja — 11.50 Poročila — 11.55 Mestece Peyton — 12.45 Kažipot — 20.00 Dnevnik — 20.30 Smeš na odskih deskah — 21.15 Stih in pesem — 21.30 Športni pregled — 22.00 Poročila.

Ponedeljek, 2. 10.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 16.40 Madžarski pregled — 17.40 Obzorik — 17.55 Madžarska otroška oddaja — 18.20 Zabavno glasbena oddaja — 18.55 Mozaik — 19.00 Sprehod po Matkovini — 20.00 Dnevnik — 20.30 Bojazljivka, madžarska TV drama — 22.00 Gajane, ballet — 22.20 Večerni koncert — 22.50 Poročila.

Torek, 3. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.55 Vrtec — 17.15 Madžarski pregled — 17.50 Poljska pravljica — 18.05 Risanka — 18.15 Obzorik — 18.30 Moški zbor „Slava Klavara“ iz Maribora — 19.00 Mozaik — 19.05 Iz sveta oblikovanja — 19.25 Odnosi do starih ljudi — 20.00 Dnevnik — 20.35 Človek z riko, film — 22.10 Komorni zbor RTV Ljubljana — 22.30 Poročila.

Sreda, 4. 10.: 8.20 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.50 Vitez Vihar — 18.15 Obzorik — 18.30 Mozaik — 18.35 Olimpijski pregled — 20.00 Dnevnik — 20.35 Nar na — 21.20 Mi med seboj — 22.20 Poročila.

Četrtek, 5. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.50 Otroška oddaja — 18.15 Obzorik — 18.30 Vsi vlaki sveta — 18.55 Mozaik — 19.00 Mestece Peyton — 20.00 Dnevnik — 20.35 Četrtekovi razgledi — 21.25 Miroslav Križar: Leda — 22.30 Poročila.

Petek, 6. 10.: 9.30 Šolska oddaja — 14.40 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.35 Leopold Suhodolčan: Kavboj — 18.15 Obzorik — 18.30 Gospodinski pripomočki — 18.40 Ekonomsko izrazoslovje — 18.45 Naši operni pevci: Zdravko Kovač — 19.05 Mozaik — 19.10 Sodobni niki: Mimi Malenšek — 20.00 Dnevnik — 20.35 Sojenje v Nürnbergu — 23.05 Poročila.